Ўзбекистон овози

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

№ 17 (21. 136) 1992 йил 23 январь, пайшанба

Баҳоси 35 тийин.

АҚЛ-ИДРОК, ҲАМЖИҲАТЛИК ЙЎЛДОШ БЎЛСИН!

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ БИР ГУРУҲ ФАОЛЛАРИНИНГ БУТУН ХАЛҚҚА, СИЁСИЙ ПАРТИЯ ВА ҲАРАКАТЛАРГА МУРОЖААТИ

Қадрли дўстлар!
Муҳтарам, оқил, одил отахонлар!
Азиз ва мўътабар онахонлар!
Нурли келажак, ҳуррият эгалари — марду майдон ўғил-қизларимиз!

Давлатлар, халқлар солномасида абадий ўчмас, тарихий кунлар, шукур, бизга насиб этди. Озод Ўзбекистон осмонида мустақиллик байроғи ҳилпирай бошлади. Йиллар, асрлар ўтар, тошга битилган ёзувлар кетар, аммо ер юзида, жаҳон халқлари сафида, тенглар ичида тенг, ўзлигини таниган Ўзбекнинг бугунги жасорати, мустақиллик йўлига қўйган дадил қадами, истиқлол нури сўнмас.

Шундай улуғ, беназир ғалаба, тенгсиз имконият, қўлга киритилган, истиқлол йўли ланг очилган, ҳурриятпарвар бутун жаҳон Ўзбекистонга ҳавас билан қараб турган, ҳамма нарсага қодир, қудратли давлат сифатида ўнлаб мамлакат тан олган бир пайтда наҳотки ўз буюклигимизни, умуминсоний қадриятларга муносиб ҳисса қўшган мутафаккирлар авлоди эканлигимизни, миллий ғууримизни асраб-авайлай олмасак, ўртада кўприк бўлиб, келажакка мустақилликнинг ширин меваларини, замондошларимизнинг азиз номларини қолдиролмасак.

Имонимиз комилки, эзгу ишлар келажакка меросимиз бўлади. Ҳамдўстликнинг биз билан иқтисодий муносабатда бўлган бошқа мустақил давлатларидаги тегишли жараёнлар тақозоси билан нарх-навони эркинлаштириш шароитига ўтаяпмиз. Бу ишлар синчиклаб ўрганиляпти. Халқ демократик партияси ўз Раиси республиканинг бутун халқи саралаб сайлаган Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов ва ҳукуматимиз билан ҳамкорликда ўз фаолиятини давлат томонидан аҳолининг ночор табақаларини, серфарзанд оилаларини, нафақахўрларни, талабаларни барча имконий ва ҳатто ғайриимконий чора-тадбирлар билан ҳимоя қилишга отланган. Бу ваъда эмас, нақд гап. Лекин, шуни қўлни кўксимизга қўйиб, тан олишимиз керак: олдимизда жиддий синовлар турибди, ҳаётимиз муайян даврда бир мунча оғир кечади. Дардимиз халқ дарди, мақсадимиз халқ фаровонлигини таъминлаш, мустақил Ўзбекистонни мустаҳкамлаш бўлгач — бирга-бирга қадам ташласак юртимизда тинчлик, барака янада мўлроқ бўлар, эзгу режаларга тезроқ етар эдик. Республика Олий Кенгаши, Президент нарх-навони эркинлаштириш билан юзага келган иқтисодий тангликни яқин ойларда барқарорлаштиришга аҳд қилди, ваъда берди. Келинг, барчамиз бир ёқадан бош чиқариб шу режаларни амалга оширишга кўмаклашайлик. Бу йўлда адашганларни тўғри йўлга солайлик. Энди мустақилмиз, тақдиримиз ўз қўлимизда. 16 январда Талабалар шаҳарчасида юз берган фожиали воқеаларнинг сабабчилари, уни гиж-гижлаганлар ўз еримизда. Ҳаммамиз ўзбек фарзандимиз-ку. Кимга аччиқ қиламиз, кимдан гина қиламиз! Ўзимизданми-!

Ўзбекистон Халқ демократик партияси бу борада ўзининг қатъий фикрини, иродасини айтадиган бўлса, талабалар ўз фарзандларимиз эди-ку, нега уларга қарши қурол ишлатилди, нега ётоқхоналарга бостириб кириб бегуноҳ, ўз уйи, ўз дарси билан ўтирган талабалар калтакланди? Биз бунга мутлақо рози эмасмиз. Мустақил Ўзбекистоннинг Олий Кенгаши тузган нуфузли комиссия, қонун посбонлари бу ишда холислик билан иш кўрадилар, унинг сиёсий баҳосини берадилар, деб ишонч билдирамиз.

Ўз навбатида фожиали воқеанинг мукаммал, одил ҳал бўлишида, бундай кўнгилсизликларни такрорланмаслигида Халқ демократик партияси аъзоларининг муносиб ҳиссаси, астойдил хизмати албатта бўлади.

Биз, партиямизнинг барча аъзолари Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигига, диёримизнинг бутун халқи ҳурмат билан сайлаган Президенти Ислом Каримовга бўлган ишончга, у бошлаган улкан эзгу ишларга путур етказиш жиноятқорлик, деб биламиз.

Ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб, Ўзбекистонда осойишталик бўлиши, унинг гуллаб-яшнаши, мустақиллигининг рост бўлиши йўлида, миллатимизга, халқларимизга сидқидилдан, ҳалол, виждонан, борини бағишлаб хизмат қилаётган Президентимизга чинакам кўмакдош бўлайлик! Бу борада биз барча партияларни, сиёсий кучларни ҳамкорликка, ҳамжиҳатликка чақирамиз. Биз ҳар қандай мулоқотга доим тайёрмиз. Ва шу йўл билан ўткир муаммоларни ечиш тарафдоримиз.

М. М. РАСУЛОВ — Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг биринчи котиби, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати; **Ж. А. АБДУЛЛАЕВ** — Тошкент алоқа электротехника олий билимгоҳи ректори; **Д. БЕРДИЕВА** — Самарқанд вилояти Булунғур районидаги 46-ўрта мактаб ўқитувчиси; **О. ЖАКСИМУРОДОВ** — Қорақалпоғистон Республикаси Нукус районидаги «ВЛКСМ 50 йиллиги» давлат хўжалиги агроучасткаси бошқарувчиси; **И. ИСКАНДАРОВ** — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг вице-президенти; **М. ИСМАТОВ** — Тошкент вилояти Янгийўл районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалиги раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати; **Т. Р. КАРИМОВА** — Андижон вилояти Уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати; **Н. И. КУЧЕРСКИЙ** — Бухоро вилояти «Кизилкумредметзолото» давлат концерни раиси; **А. Ж. МАМАТОВ** — Фарғона механика заводининг ишчиси; **З. МУҲАММАДЖОНОВ** — СССР Халқ артисти, Ҳамза номидаги театр актёри; **А. ОРИПОВ** — Ўзбекистон Республикаси халқ шоири; **М. Қ. СИНДОРОВ** — Сирдарё вилоят Сирдарё районидаги «Ленинград» жамоа хўжалиги бригада бошлиғи; **Б. ШОДИЕВА** — Сурхондарё вилояти хотин-қизлар кенгашининг раиси.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг БАЁНОТИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги 16 январда Тошкент Талабалар шаҳарчасида содир бўлган воқеаларга оид собиқ СССР ҳамда чет эллар оммавий ахборот воситаларида жой олган айрим хабарлар муносабати билан Ўзбекистон ҳукумати топшириғига биноан қуйидаги баёнотни эълон қилиш учун масъулдир.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги жавобгарликни тўла ҳис этган ҳолда баён қиладики, мазкур хабарлар ғаразгўйлик билан тўқиб чиқарилган. Уларда жабрланганларнинг сони бузиб, бўрттириб кўрсатилган, воқеаларни келтириб чиқарган сабаблар нотўғри ёритилган, тартибни сақлаш органларининг хатти-ҳаракатлари бузиб талқин этилган, аммо аҳволни нормаллаштириш учун қилинаётган амалий тадбирлар тўғрисида лом-мим дейилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги юқорида зикр этилган хабарлар айрим доираларнинг республика ижтимоий ҳаётида содир бўлаётган демократия жараёнига нисбатан шак-шубҳа уйғотиш, Республика раҳбариятининг бозор иқтисодиётига ўтиш даврида халқ манфаатларини ҳимоя қилиш ва эҳтиёжларини қондириш учун олиб бораётган ишларга бўлган ишончга раҳна солиш деб ҳисоблайди.

Бу хабарлар заминида муайян мақсадлар яширениб ётибди, у ҳам бўлса — мустақиллик йўлида ўзининг дастлабки қадамларини қўяётган Ўзбекистон Республикасининг халқаро ҳамжамият ташкилотлари ва чет эл мамлакатлари олдида унинг обрўйига путур етказиш, ички осойишта аҳволни издан чиқариш ва бозор иқтисодиётига ўтиш давридаги объектив қийинчиликлардан фойдаланишдир.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги «Известия» рўзномаси, Россия телерадиокомпанияси, «Маяк» радиостанцияси ва бошқа баъзи оммавий ахборот воситаларининг масъулиятсизлик билан хабарномалар тарқатганликларини, баъзи бир хорижий матбуот воситалари эса улар таъсирига тушиб қолганлигини таассуф билан қайд этади.

Содир бўлган воқеалар тўғрисидаги нотўғри хабарлар ёшларнинг, кенг халқ оммасининг, Ўзбекистон Республикаси барча ватанпарварларининг қонуний ғазабини уйғотади.

* * *

Ушбу баёнот Ўзбекистон Республикасининг Москвадаги доимий ваколатхонасига, Россия Федерацияси Ташқи ишлар вазирлигига, Россия телерадиокомпаниясига, «Маяк» радиостанциясига, «Известия» рўзномаси редакциясига ҳамда Россия ташқи ишлар вазирлиги ҳузурида аккредитация қилинган хорижий мухбирларга юборилди.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ СИЁСИЙ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАСИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ МАЖЛИСИ

21 январь куни Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши Сиёсий ижроия қўмитасининг МК биринчи котиби М. Расулов раислигида навбатдан ташқари мажлиси бўлиб ўтди. Унда 1992 йил 16—17 январь кунлари Тошкент шаҳридаги Талабалар шаҳарчасида содир бўлган воқеалар тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Бу ҳақда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши котиби ва Тошкент шаҳар кенгаши биринчи котиби Х. М. Абдураимовнинг ахбороти тингланди ва муҳокама қилинди.

Кўриб чиқилган масала юзасидан қабул қилинган қарорда, жумладан қуйидагилар таъкидланди:

Сиёсий ижроия қўмитаси республика раҳбарияти эркин нарх-навога ўтиш оқибатларини юмшатиш, шу жумладан талабаларнинг степендиясини кўпайтириш, овқатларнинг нархини оширмаслик каби масалалар юзасидан жиддий чора-тадбирларни кўрди ва кўрмоқда, деб ҳисоблайди. Бироқ, мазкур тадбирлар қабул қилинганидан сўнг жойларда аниқ ташкилий ва тушунтириш ишлари олиб борилмаган. Вазирлар Маҳкамаси қабул қилинган қарорларни амалга ошириш тартиботини ишлаб чиқиш ва уларни бевосита ижрочиларга етказишни ҳаддан ташқари чўзиб юборди. Вазирликлар ва идоралар, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари ижроия қўмиталари олий ўқув юртлари шаҳарчасида, умуман, Тошкент шаҳри ва республика вилоятларида талабаларнинг ўқиш ҳамда истиқомат жойларида тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этиш бўйича илгари берган кўплаб ваъдаларининг бажарилишини деярли назорат қилмаётирлар. Савдо ташкилотларида янги нархларни жорий этишга тайёргарлик пинҳона олиб борилди. Купонларни тарқатиш ва ишлатиш борасида чалкашликлар содир бўлди. Нон маҳсулотларини етказиб беришда узилишларга йўл қўйилди.

Булар натижада студентлар шаҳарчасидаги ёшларнинг оммавий норозилигига олиб келди. Бундан эса талабаларга мутлақо алоқаси бўлмаган айрим бузғунчи кучлар фойдаланиб қолишди. Улар бу норозиликларни оммавий тартибсизлик ва безорилик ҳамда булар орқали Ўзбекистондаги демократик жараёнларга, унинг мустақиллик томон қўяётган одимларига жиддий тўсиқлар қўйиш, қонуний равишда умумхалқ томонидан Президент этиб сайланган И. А. Каримов билан ёшлар орасига нифоқ солиш ўзанига йўналтиришга интилдилар.

Амалда ёшлар Ўзбекистондаги барқарорлик вазияти, фуқаролар ва миллатлараро тотувлик ёқмаётган кучлар, шахслар сиёсий ўйини ва орқаваротдан иш тутишнинг қурбони бўлишди.

Вазиятнинг бундай кескинлашишига эса олий ўқув юртлари раҳбарлари, маҳаллий Кенгашлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари етарлича тайёр эмасликлари маълум бўлди. Ушбу шароитда айрим милиция ходимларининг ҳуқуқий жиҳатдан саводсизлиги билинди. Улар ўз ваколатларини ошириб юбориб, ётоқхоналар ичкарисида ҳам куч ишлатдилар.

Сиёсий ижроия қўмитаси ҳукумат комиссияси ҳамда тергов низода қатнашган барча органлар ва шахслар ҳаракатига холисона, адолатли баҳо бериш лозим, деб ҳисоблайди. Халқ бу воқеаларнинг ҳақиқий ташкилотчилари ва айбдорларини аниқ билмоғи керак.

Айтиб ўтилган тартибсизликлар Ўзбекистоннинг чинакам мустақиллиги оёққа тураётган, давлатимиз халқаро миқёсга чиқаётган бир даврда содир этилганлиги бизда катта ташвиш уйғотади. Бўлиб ўтган фожиали воқеалар мустақиллигимиз душманларига Ўзбекистоннинг номини булғашга ва хорижий жамоатчилик назарида республика обрў-эътиборини тўкишга яна бир бор уриниш учун важ бўлди.

Талабаларнинг ўз ижтимоий-маиший шароитларини яхшилаш ҳамда олий ўқув юртлари шаҳарчасида йиғилиб қолган муаммоларни ҳал этиш юзасидан қўйган талаблари мутлақо адолатли ва улар зудлик билан ҳал қилиниши керак.

Шу билан бир қаторда Сиёсий ижроия қўмитаси талабалар шаҳарчасида содир бўлган воқеалар чоғида 16 январь куни баъзи бир ёшлар қонунга хилоф ҳаракатлар қилганликларини ва айрим милиция ходимлари томонидан қуролсиз кишиларга ўқ отилганлигини қатъий қоралайди.

Ўзбекистон ХДП вилоят, шаҳар, район кенгашлари, барча партия аъзолари Тошкент шаҳридаги Талабалар шаҳарчасида 16—17 январь кунлари содир бўлган воқеаларнинг ҳақиқий сабаблари ва мақсадларини тезкорлик билан тушунтириш ишларини олиб боришлари, шунингдек, бозор муносабатларига ўтиш давринииг қийинчиликларидан сиёсий вазиятни кескинлаштириш, аҳоли осойишталигини бузиш ва бу билан Ўзбекистон мустақиллигининг қад ростлашига, унинг халқаро миқёсдаги обрўси мустаҳкамланишига ҳалал бериш учун фойдаланиб қолишга уринаётган бузғунчи кучлар ва шахсларни фош этишлари зарур.

Ҳокимият ва бошқарув органларидаги Ўзбекистон ХДП аъзоларига бозор муносабатларига ўтиш шароитида ижтимоий-иқтисодий сиёсатни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда кенг ошкораликни таъминлаш, кўрилаётган тадбирлар ҳақида аҳолини хабардор қилиб туришнинг аниқ тизимини йўлга қўйиш, аҳоли ўртасида кенг ташкилотчилик ва тушунтириш ишларини олиб бориш тавсия этилди.

Сиёсий ижроия қўмитаси ўз қарорида барча партия ва ҳаракатларни республика учун бағоят қийин бўлган ҳозирги маҳалда асосий мақсад — халқимизнинг турмушини яхшилаш, жамият барқарорлиги ва бирлигини таъминлаш, Ўзбекистоннинг мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида ўз куч-ғайратини аямай, шижоат билан меҳнат қилаётган Президентимиз И. А. Каримов атрофида бирлашишга даъват этди.

Ўзбекистон ХДП Халқ демократик партияси вилоят кенгашларининг олий ўқув юртлари ва техникумлари ётоқхоналарида талабаларнинг ижтимоий ва маиший шароитларини яхшилаш учун партия бюджети ҳисобидан шу мақсадларга мўлжалланган маблағлар ажратиш ташаббуси маъқулланди. Тошкент шаҳридаги Талабалар шаҳарчасининг ижтимоий ва маиший хизмат бинолари таъмири учун партия бюджетидан маблағ ажратишга қарор қилинди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг котиби А. Носиров, Сиёсий ижроия қўмита аъзоси Б. Алламуродов ўртоқларга 1992 йилнинг 16—17 январь кунлари Тошкент Талабалар шаҳарчасида содир бўлган оммавий тартибсизликлар сабабларини ўрганиш бўйича Республика комиссиясида масалаларнинг адолатли ҳал бўлиши учун барча зарур чоралар билан ҳисса қўшиш топширилди.

«Ўзбекистон овози» рўзномасининг бош муҳаррири Р. Раҳмоновга Республика комиссиясининг фаолиятини ва вазиятни барқарорлаштиришга оид чораларни амалга оширилишини рўзнома саҳифасида мунтазам ёритиб бориш вазифаси юкланди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, жумҳурият фуқаролари 29 декабрь куни сизни Президентликка сайлаш учун овоз бериб, азалий орзу-умидлари рўёбга чиқишига амин бўлганлар. Жумҳуриятда вужудга келган оғир иқтисодий ва сиёсий вазиятни фақат сиз раҳбарлигингиздаги жонкуяр, ватанпарвар, фидойи, сўзи ва амалий иши бир бўлган Президентга содиқ сафдошларгина барқарорлаштириши мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда Фарғона вилоятидан халқ томонидан сайланган жумҳурият ноиблари сиздан қуйидаги тадбирларни амалга оширишни илтимос қиладилар:

1. Жаҳондаги демократик ва ҳуқуқий давлатларда Президент халқ томонидан сайлангандан сўнг мамлакатдаги иқтисодий ва сиёсий масалаларни ҳал қилишни тўла равишда ўз зиммасига олади ва бунинг оқибатлари учун халқ олдида жавоб беради. Худди шу тартиб жумҳурият Конституцияси 118-4-моддасининг 7-бандида белгиланган бўлиб, сизга ҳукумат таркибини, яқин ёрдамчиларингизни ўзингиз танлаб олишга имкон беради. Юқоридаги ҳуқуқларингизни комил ишонч билан ва ноибларга таянган ҳолда зудлик билан амалга оширишингизни сўраймиз.

2. Жумҳурият ҳукумати аъзоларининг ҳозирги хизмат қилаётган кўпчилиги сиз томондан тайинланмаганлиги ва лавозимга тавсия қилинмаганлиги уларга иқтисодий ва сиёсий масалаларни ҳал қилишда ўзларига масъулиятни олмаслиги ва сизнинг дастурингизга қўшилмаслигига ва уни амалга оширишда тўсқинлик қилишга имкон беради. Шу сабабли барча ҳукумат аъзолари ва яқин сафдошларингиз, ёрдамчиларингизни шахсан ўзингиз танлаб жой-жойига қўйишингизни сўраймиз.

3. Жумҳуриятдаги оғир жиддий вазиятни барқарорлаштиришга қаратилган қонунлар пайсалга солинмасдан зудлик билан қабул қилинишини сўраймиз.

Фарғона вилоятининг бир гуруҳ жумҳурият халқ ноиблари, 15 имзо.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. КАРИМОВга

Муҳтарам Президент! Республикамизда Сиз амалга ошираётган миллий ҳамжиҳатлик, тинчлик-тотувлик, муроса мадора, ҳақиқий мустақиллик ва демократия сари қадам-бақадам яқинлашиш, изчил интилиш сиёсатидан биз, ёзувчилар хурсанд эканлигимизни изҳор этган эдик.

Аммо кутилмаган воқеа — талабалар шаҳарчасида юз берган фожиа бизни бениҳоя изтиробга солди. Ўша кун юксак орзу умидлар билан яшаётган халқимиз учун қаро кун бўлди... Чунки ўқ отилди, қон тўкилди. Бу — ёвуз кирдикор, мустақиллигимиз кўксига урилган ханжар...

Буни кечириб бўлмайди.

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, фожиа сабабчилари аниқланиши, жиноятчилар қаттиқ жазога тортилиши лозим. Бу йўлда сабот ва қатъият билан иш кўришингизни кутамиз. Токи юз бериши мумкин бўлган янги фожиаларнинг дами кесилсин, бошимизга янги қайғулар булути соя солмасин.

Эҳтиром ила: ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ КОТИБИЯТИ.

Тошкент ғалаёнларининг Москвадаги акс-садоси

«Правда»нинг ёшлар мухбири пункти хабар қилади

Москвадаги олий ўқув юртларининг талабалари кеча Ўзбекистоннинг Россия пойтахтидаги доимий вакиллиги биноси ёнига пойлоқчилар қўйишди. Талабалар касаба уюшмалари раҳбарларининг режасига кўра, улар шу тадбирни ташкил этиш орқали тошкентлик биродарлари билан бирдамлик изҳор этмоқчи бўлдилар.

Бироқ шу вақт ичида талабалар бу пойлоқчиларни бутунлай бошқа жойга қўйсалар бўлмасмиди, деган фикр ҳеч хаёлимдан кетмади. Назаримда, кўпгина таҳлилчилар бу фикрни тасдиқлаш учун Россиядаги талабаларнинг аҳволи ўзбек талабаларининг аҳволидан анча ёмонлигини мисол қилиб кўрсатишлари мумкин. Аввало бу Ислом Каримов фаолиятининг ижтимоий соҳага йўналтирилгани билан изоҳланади. Россия Федерациясининг Президенти Б. Н. Ельциндан фарқли ўлароқ, Ўзбекистон Президенти таълимнинг шу соҳасидаги ўз ниятларини кўкларга кўтариб мақташ билан эмас, ўзининг президентлик фаолиятида шу соҳага устунлик бериш билан шуғулланмоқда.

Мендаги маълумотларга қараганда, Ислом Каримовнинг қароргоҳига талабалардан дағдағали хатлар ҳам тушган эмас. Унинг шу жиҳати ҳам Б. Н. Ельциннинг Кремлдаги қароргоҳидан фарқ қилади. «Правда» ноябрь ойида ўз ўқувчиларини мана шундай хатларнинг бири билан таништирган эди. Унда Ельцинча бозордан талабаларни ижтимоий ҳимоялаш зарурлиги ҳақида гап борган эди. 16 январь куни талабалар касаба уюшмаларининг раҳбарларидан Россия Федерациясининг президенти номига янги мактуб юборилгани маълум бўлди. Йигит ва қизлар бу мактубда 48 соат мобайнида тегишли қарор қабул этилишини талаб қилганлар. Акс ҳолда улар ҳукуматнинг истеъфога чиқиши ҳақидаги талаб билан норозилик ҳаракати ўтказамиз, деб огоҳлантирганлар.

Бу — ўринли талаб. Масалан, Москва физика-техника институтининг ректори берган маълумотга кўра, мазкур илмгоҳда етти студент очликдан кўнгли озиб йиқилгани қайд этилди. Россия талабалари касаба уюшмаларининг раҳбари Олег Денисовнинг ҳисоб-китобларига қараганда эса Бауман дорилфунуни талабасининг ҳозирги 150 сўмлик оширилган стипендияси бир ҳафта давомидагина нормал овқатланишни зўрға таъминлайди. Айтилган мана шу мисолларнинг ўзидан россиялик талабаларнинг сабр косаси тўлиб-тошгани ҳақида хулоса чиқарса бўлади. Борис Николаевичнинг биринчи сон фармонини эса улар ҳозир аччиқ масхаралаш деб билмоқдалар. Талабаларнинг касаба уюшмаларида ҳисоблашларича, Г. Бурбулис ҳам бир неча кун аввал уларни масҳаралаган эди. Охир-оқибатда у ҳукуматнинг ижтимоий ҳимоялаш чора-тадбирлари ҳақидаги қарорини имзолади. Аммо қарорнинг матни ғаройиб тарзда ўзгариб қолди. Стипендиялардан ва талабалар ишлаб топган пулнинг ҳар қандай турларидан даромад солиғи ушлашни бекор қилиш ҳақидаги модда қарордан тушиб қолди. Бунинг ўрнига бошқа модданинг янгича талқини пайдо бўлди. Талабаларнинг зўр бериб қилган талаблари билан қабул этилган қарорда стипендиялар ва турли копенсацияларнинг умумий миқдори Россиядаги меҳнат ҳақининг энг оз миқдоридан ошиб кетиши тақиқлаб қўйилди.

Ўзбекистоннинг доимий ваколатхонасида эса йигит ва қизларни доимий вакилнинг ўзи қабул қилганлиги диққатга сазовордир. У тошкентлик талабаларнинг оширилган стипендияси 450 сўм эканини таъкидлади. Республикадаги нарх-наво эса Москвадагидан икки — уч ҳисса паст.

Вадим ГОРШЕНИН,
«Правда» рўзномасининг 22 январь сонидан.

ХДП: партия нуфузи

МАҚСАД ВА ЭЪТИҚОД МУШТАРАК БЎЛСА...

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ БУЛУНҒУР РАЙОН КЕНГАШИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ МАМАРАЖАБ СОЛМОНОВ БИЛАН СУҲБАТ

— Мамаражаб ака, райондаги сиёсий уюшмалардан бирининг раҳбари сифатида бугунги суҳбатимиз қай йўналишда ўтказилишини истардингиз?

— Албатта, ҳамма жойда бўлгани каби рўй-ростлик, ошкоралик тарафдориман.

— Мамаражаб ака, янги сиёсий уюшма — Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг ташкил этилишини кўпчилик турлича баҳоламоқда. Хусусан, баъзилар буни сиёсий жиҳатдан шошма-шошарлик билан қўйилган қадам деса, айримлар даврнинг, ҳозирги вазиятнинг тақозоси, деб ҳисобламоқда. Шу ҳақда Сизнинг фикрингиз қандай?

— Сиёсий шошма-шошарлик, деган баҳога қўшилмайман. Бундай фикрда юрганлар партия ўз ўтмишдоши — Ўзбекистон Коммунистик партиясининг йўлини давом эттиради, деган фикрдалар. Бизнинг партиямиз ўз ўтмишдошининг фақатгина халқпарвар йўлини давом эттиради. Мақсадимиз халқпарварлик руҳи билан суғорилганлигига Дастуримиз ва Низомимиз билан танишган киши гувоҳ бўлади. Республикада бугунги учун сиёсий вазият ҳам етилган эди, деб ҳисоблайман.

— Сиёсий вазият, деганда нимани назарда тутмоқдасиз?

— Барчага маълум бўлган август воқеаларидан сўнг Коммунистик партияси оммавий тошбўрон авж олиб кетди. Бу партияни жамиятдан бутунлай супуриб ташлаш ғояси пайдо бўлди. Хўш, шундай қилиш керак, дейлик. Унда, етмиш йилдан ортиқ давр мобайнида халқ жамият бир партия раҳбарлигида яшаб келган экан, энди у янгича яшашга тайёрмиди, деган савол туғилади. Кўп партиявийликка асосланган ҳар қандай мамлакатда бир ёки иккита етакчи партия бўлади. Ўзбекистонда ҳам ана шундай етакчи партия бўлади, деган фикрни ҳаётнинг ўзи тасдиқлади. Бироқ, етакчи партия қайси сиёсий ташкилот, Халқ демократик партиясими, «Эрк» демократик партиясими, бошқасими, буни ҳам ҳаёт кўрсатади. Бироқ Ўзбекистон Коммунистик партияси ўз фаолиятини тўхтатгач, сиёсий майдонда бўшлиқ пайдо бўлди. Бу бўшлиқни ҳеч янги партия тўлдирмаслиги маълум эди. Собиқ партиянинг ижобий йўлини давом эттирадиган партия зарур эди. Шу мақсадда Ўзбекистон Халқ демократик партияси вужудга келди. Бу партия ўз ўтмишдоши каби яккаҳокимликка даъвогар эмаслигини туғилган кунидан оммага маълум қилди. Барча сиёсий партиялар билан тенг ҳуқуқлилик асосида фаолият кўрсатди. Бунда бошқа сиёсий партияларнинг камситилишига, ўз навбатида ўз ҳуқуқларининг поймол этилишига ҳам йўл қўймайди.

Янги партиянинг ташкил топиши республикада сиёсий мунозараларнинг янада авж олишига сабаб бўлди. «Бирлик» халқ ҳаракати, «Эрк» демократик партиясининг баъзи вакиллари собиқ Коммунистик партияга бўлган муносабатда бизнинг партияга ҳам бўлсалар, эндиликда ҳам ўз қарашларини ўзгартирганлари йўқ.

Юқорида айтганимдек, биз барча партиялар билан ўзаро тенг ҳуқуқлилик асосида ҳамкорлик қиламиз. Ҳамкорлигимиз фақатгина партия манфаатигагина эмас, халқ манфаатига ҳам хизмат қилиши зарур. Биз сиёсий қарама-қаршилик, сиёсий эҳтиросларга эрк бермасдан, ҳамкорлик учун барча чораларни кўрмоғимиз зарур. Мустақил Ўзбекистоннинг гуллаб-яшнаши учун, халқнинг бахт-саодати учун ғаразгўйликка асосланган курашларга изн бермаслик керак. Сиёсий кураш фақатгина қонун, Конституция доирасида бўлиши даркор. Менинг бу фикрларим бировга панд-насиҳат эмас, балки, партиямизнинг Дастури ҳамда Низомида ўз ифодасини топган қатъий хулосалардир.

— Мамаражаб ака, яқинда Сизни Ўзбекистон Халқ демократик партияси район ташкилоти Кенгашининг биринчи котиби этиб сайлашди. Ҳозирги мураккаб шароитда бу масъул вазифани тўлақонли бажариш учун ўзингизда сиёсий ва маънавий тайёргарлик етарли, деб ўйлайсизми?

— Жуда қийин савол. Ҳеч бир раҳбар ҳозирги шароитда ўзини сиёсий жиҳатдан етук, деб ҳисобламаслигини истардим. Омма билан янада яқин алоқада бўлиш, унинг ташвиши билан яшаш, ўзаро фаолиятни шундай ташкил этиш керакки, сизнинг ишингиз ҳеч кимда эътироз туғдирмасин. Маънавий тайёргарлик масаласига келсак, кўпчилик партиядошларим менга ишонч билдиришган экан, бу ишонч маънавий мадад ҳамдир. Бу ишонч кундан-кунга ошиб, амалий фаолиятда мустаҳкамланаверса, маънавий тайёргарликнинг пойдевори ҳам мустаҳкамланади.

— Янгича шароитда маҳкама ходимлари ўз фаолиятларини қайси усулда олиб боришяпти?

— Ўтмишдан бизга жуда оғир мерос қолди. Кимсан, райком деса, райондаги катта-кичик титрарди. Бироқ, партия ходими сифатида мен буни партиянинг таъсири эмас, маъмурий-буйруқбозлик тизимининг таъсири деб биламан. Ҳозирги шароитда омма билан мулоқотнинг, унга яқинлашувнинг янги йўналишларини излаб топиш ҳақида бош қотирмоқдамиз. Бунинг асосий омилларидан бири бошланғич партия ташкилотлари таъсирини кучайтиришдир. Биринчи навбатда бошланғич ташкилотлар фаолиятларини қоғоздан амалий ишга кўчириш чораларини кўряпмиз. Бошланғич ташкилотлар котибларининг учрашувлари тез-тез ташкил этилмоқда. Бундай учрашувлар расмиятчилик асосида эмас, ишчанлик вазиятида ўтмоқда. Шунга қарамасдан фаолиятимизни янада жонлантириш йўлида тўсиқларга ҳам дуч келаётирмиз. Айрим раҳбарларнинг ўз бурчларига масъулият билан ёндошмаётганликлари ишимизга панд беряпти.

— Янги партияга қабул қилиш қандай бормоқда?

— Қабул ихтиёрий тарзда ташкил этилган, ҳужжатларни расмийлаштириш Низом асосида олиб борилмоқда.

— Райондаги деярли барча меҳнат жамоаларининг раҳбарлари янги партиянинг аъзоси бўлишди. Буни баъзилар юқорининг тазйиқи, деб изоҳламоқдалар. Умуман, раҳбарларга тазйиқ ўтказилганлиги ростми?

— Раҳбарларнинг янги партияга аъзо бўлиб киришида ўша раҳбарларнинг эскича фикрлаш асосида ўз мансабларига интилишлари асосий омил бўлганлигини очиқ айтиш керак. Айрим раҳбарлар ўтмишда кўникиб қолганларидек мансаб курсисидан ажралиб қолмай деб, янги партияга кириш учун ариза берганликларини яшириб бўлмайди. Баъзилар эса иккиланиб юришибди: «Қайси партия зўр бўлса: шу партияга ўтиш керак» эмиш. Мантиқни қаранг, инсонда имон, эътиқод деган нарсалар бўлади. Шундай пайтларда ана шундай эътиқодсиз раҳбарлар ортидан эргашиб, имонимиздан ажралганимизни унутмайлик, дегим келади.

Ўз вақтида аввал октябрят, сўнгра кашшофлар сафига кирганмиз. Кейинги босқичда аксарият раҳбарларнинг юқори поғоналарга кўтарилишида комсомол пиллапоя вазифасини бажарган. Партия аъзолиги эса мансабни нақд қилиб қўярди. Шундан ўзингиз хулоса чиқараверинг. Сиёсий эътиқодимизнинг сустлиги ҳаётимизда ҳали кўп панд бермаса, деган ташвишдаман. Нима бўлганда ҳам инсон эътиқод билан яшаши керак. Эътиқодсизлик оқибатида шундай аҳволга тушиб қолдик. Мақсад ва эътиқод муштарак бўлган тақдирдагина инсон истиқбол сари дадил қадам ташлаши мумкин.

Суҳбатдош
Қ. ХАЛИЛОВ,
Булунғур район «Булунғур ҳаёти» рўзномаси муҳарририниңг ўринбосари.

Аҳмаджон Султонов қарийб 40 йилдан буён қурувчилик касбини эъзозлаб келади. Ҳозир у бошлиқ бригада Наманган шаҳридаги «Оромгоҳ» мавзеида турар-жой ва маиший биноларни барпо этмоқда.

Ўтган йили бригада жамоаси меҳнаткашлар учун 40 квартирали иккита ва 90 квартирали тўртта турар-жой биносини қуриб, фойдаланишга топширди. Бу йил ҳам Наманган уйсозлик комбинати бинокорлари йил охиригача яна бир қанча турар-жой биноларини барпо этишга аҳд қилишган.

СУРАТДА: қурувчилар сардори А. Султонов.
П. АКБАРОВ олган сурат.

СЕРҚИРРА ИЖОД СОҲИБИ

20 январь куни Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек давлат академик драма театрида Ўзбекистон Давлат мукофотларининг совриндори, икки марта халқ артисти Зикир Муҳаммаджонов таваллудининг 70 йиллигига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Кечада сўзга чиққанлар Зикир Муҳаммаджонов бутун ижодий йўли давомида ўзига хос, такрорланмас образлар яратиш бахтига муяссар бўлган санъаткор эканлиги ҳақида гапирдилар. У саҳнада, кино ҳамда телефильмларда унутилмас роллар ижро этди. Серқирра ижод соҳибининг яна бир хизмати шундаки, у ўзининг ажойиб публицистик мақолалари билан ўнлаб устоз санъаткорлар ҳаётини жонлантирмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти маслаҳатчиси А. Иброҳимов кечада Ўзбекистон Республикаси Президентининг юбилярга табрик хатини ўқиб берди ва унга Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғини топширди.

Кечада Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров, Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси Б. Назаров иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ДЎСТОНА ТАШРИФ

Афғонистон Балх вилояти вакилларининг делегацияси Термиз районига дўстона ташриф буюрди. Меҳмонлар «Дўстлик» жамоа хўжалигида, «Термиз» давлат хўжалигида бўлдилар, район аҳолисининг меҳнати ва турмуши билан танишдилар, халқ депутатлари вилоят ва район кенгашининг вакиллари билан, дин арбоблари билан учрашдилар.

Афғонистоннинг бошқа шимолий зоналари каби Балх вилоятида ҳам кўпгина ўзбеклар истиқомат қилади, мана шундай сафарларнинг ҳар бири ўз аждодларининг диёри билан учрашув ҳисобланади.

(ЎзТАГ).

«Ўзбекистон овози»нинг мустақиллик дорилфунуни

ЗАМОНАВИЙ ИҚТИСОД МУАММОЛАРИ

Мустақилликнинг бирламчи асоси эркин ривожланиб борувчи, етук ва замонавий иқтисоддир. Уни яратмай туриб ҳақиқий мустақилликни таъминлаб бўлмайди. Зеро, мустақилликнинг аниқ стратегиясигина иқтисодий ривожланишнинг асосий муаммоларини ва уларнинг ечимини белгилайди. Ҳозир мустақиллик стратегияси бозор иқтисодининг аниқ моделини ҳисобга олиб, уни амалга оширишни мўлжаллаши мумкин. Аммо Ўзбекистон танлаб олган аниқ бир модель йўқ. Шундай моделни ишлаб чиқишда бошқа мамлакатлар тажрибасига таяниб, уни Ўзбекистоннинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қўллаш керак. Ҳар бир моделнинг ҳам ижобий, ҳам салбий томонлари бор, улар ҳаётда синаб кўрилган. Ўзбекистон Республикаси турли моделларнинг ижобий ва маъқул томонларини жамлаган ҳолда ўз моделини яратиб, унга амал қилмоғи шарт.

Қишлоқнинг ўзида майда саноатни ривожлантириш асосида маҳаллий бозорни молларга тўлдириш ва қишлоқдаги оммавий ишсизликни йўқотиш, қишлоқдаги якка деҳқон хўжалигини ўстириш асосида маҳсулотни кўпайтириш борасидаги Хитой моделининг маълум жиҳатлари Ўзбекистон учун фойдалидир. Чунки Ўзбекистонда ҳам экин майдонининг ғоят танқислиги (аҳоли жон бошига 0,18 га суғорма ер бор), қишлоқда ишсизларнинг кўплиги, қишлоқ бозоридаги саноат молларининг тақчиллиги мавжуд. Бу ерда ҳам фақат қишлоқ хўжалигига таяниб, аҳолини иш билан таъминлаб бўлмайди. Мана шу умумий жиҳатлар Хитой моделига мурожаат этишни тақозо этади.

Экспортга мўлжалланган енгил саноатни чет эл технологиясига таяниб ўстириш, ишчи кўчи орқали валюта топиш, янги техникани ишлата билиш тажрибасини ўзлаштириш юзасидан Туркия орттирган тажриба Ўзбекистон моделига қўл келади Гап шундаки, Ўзбекистонда ҳам енгил саноат анъаналари кучли, бу соҳада тўпланган тажриба, зарур қимматли хом ашё бор, ишлаб чиқариш қувватлари мавжуд. Янги саноатни хорижий техникага таяниб қайта жиҳозлаш асосида экспортбоп товарлар яратиш мумкин. Ўзбекистонда ортиқча ишчи кучи бор, ҳозир у 1 миллион киши, кейинчалик янада кўпаяди, уни ташқарига чиқариш учун махсус тайёргарлик ишини амалга оширса бўлади Жанубий Кореянинг ва Япониянинг чет эл капитали инвестиция асосида янги тармоқларни, айниқса илмталаб соҳаларни яратиш ва юқори жамғариш нормаси орқали мустаҳкам иқтисодий имкониятга эга бўлиш каби тажрибалари ҳам Ўзбекистоннинг ўз йўлини танлашига қўл келади. Чунки Ўзбекистонда ҳам ишлаб чиқаришга солинадиган маблағ етишмайди, уни етарли миқдорда жумҳурият ўз кучи билан топа билмайди. Хуллас, Ўзбекистоннинг бозор иқтисодиёти модели хорижий, жумладан Шарқ мамлакатлари тажрибасини ҳам ҳисобга олиши керак.

Мустақиллик стратегияси ишлаб чиқаришга катта пул қўйиш (инвестиция) асосида келажакда иқтисодий ўсишни таъминлаш билан ҳозирги кундаги аҳоли истеъмолини ҳеч бўлмаса эришилган даражада сақлаб қолиш заруратини четлаб ўта олмайди. Ўзбекистонда ишлаб чиқаришни ўстиришга сарфланган пулнинг даромаддаги ҳиссаси (жамғариш нормаси) пасайиб кетди. Миллий даромаднинг тобора кўпроқ қисми истеъмол учун ажратилди. Шу сабабли Ўзбекистонда ишлаб чиқаришда жамғариш нормаси 1975 йилдаги 22,4 фоиздан 1990 йилга келиб 12,6 фоизга тушиб қолди. Соғлом иқтисодий шароитда жамғариш нормасининг пасайиши ижобий тенденция, чунки у иқтисодий самарадорликнинг ошганидан, жамғариш учун нисбатан оз маблағ сарфлаганни ҳолда кўп даромад олинганлигини билдиради. Аммо Ўзбекистон иқтисодиёти соғлом эмас, у инқирозга юз тутган. Бу ердаги жамғариш нормаси пасайиши самарадорлик оқибати эмас, балки тушкунлик аломати. Бу ишлаб чиқариш сустлашган шароитда жамғариш ҳиссасини қисқартириш ҳисобидан тез ўсаётган халқни эҳтиёжини бир қадар таъминлаб туришдан келиб чиқади. Самарадорлик пасайган халқнинг эҳтиёжини бир қадар таъминлаш ши келажакдаги иқтисодий ўсишнинг оёғига болта уради. Айтилган зиддиятни Ўзбекистон ўз кучи билан ҳал этиши қийин. Шу сабабдан нажот йўли жамғариш нормасини асосан чет эл капиталининг инвестицияси ҳисобидан оширишдир. Бу жамғариш самарадорлигини ошириш имконини беради, бунинг учун хорижий инвестициялар илғор технологияда моддийлашади.

Бошқа мамлакатлар, айниқса, Шарқ мамлакатлари тажрибаси кўрсатганидек, иқтисодиётни ўнглаб олиш учун албатта чет эл капитали катта миқдорда киритилиши керак. Ўзбекистон табиий ресурсларга бой ўлка, жумҳуриятда арзон ишчи кучи ҳам мавжуд, маълум даражада ривожланган ишлаб чиқариш инфраструктураси ҳам бор. Ҳамма гап Ўзбекистонга чет эл капиталининг жалб эта билишда қолган. Капиталнинг кириб келиши мустақилликка раҳна солади, деб ундан ҳадиксираш ўринсиздир. Ҳар икки томонга ҳам манфаатли бўлгани ҳолда хорижий капитал илғор техника ва технологияни, бой ишлаб чиқариш тажрибасини келтиради. Унинг алоқаларидан фойдаланиб, жаҳон бозорига ҳам чиқиш мумкин. Ваҳолонки, ҳозирчалик хориж маблағлари иқтисодий ривожимизда фаоллик кўрсатганича йўқ. Бунинг далили шуки, жумҳуриятда фақат 16 қўшма корхона бор, Украинада 115, Белоруссияда 32 та корхона мавжуд.

Бизнингча, Ўзбекистон жумҳуриятининг ташқи иқтисодий сиёсати хориждан инвестициялар оқиб келиши учун энг қулай шароит ҳозирлашдан иборатдир. Бунинг учун бошқа давлатларникига нисбатан анча камайтирилган экспорт солиқлари, бож пули киритилиши, Ўзбекистонга қўйиладиган маблағлар солиқдан имтиёз олиши, пул қўйган соҳиблар эса фойданинг каттароқ қисмини олишлари мумкин. Хориж капиталини мустақиллик йўлида ишлатиш учун Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон билан ташқи маблағни қўллаш тадбирлари келишиб олиниши керак, акс ҳолда улар рақобатлашиб капитал киритишдан кам наф олиши мумкин. Худди шундай келишув Ўзбекистон корхоналари ва фирмаларига ҳам тегишлидир.

Жумҳуриятнинг ҳозирги экспорт имкониятидан тўлароқ фойдаланиш учун корхоналар валюта топиш имконини кенгайтириш фойдалидир. Экспорт ва валюта операцияларини ўтказиш учун корхона ва ташкилотларга лицензия беришни кўпайтиришга тўғри келади. Бу соҳадаги давлат монополиясини жиддий чекламай туриб, чет эл бозорига йўл очиш қийин. Тўғри, мустақилликка эга бўлиш учун валюта топиш имкониятларини давлат назорат қилиши лозим. Топилган валютани миллий манфаат йўлида сарфлашдан бошқа илож йўқ. Аммо энг аввал корхоналарга ва ташкилотларга эркинлик бериб, валютани кўпроқ топишни рағбатлантириш, сўнгра эса қонунчилик йўли билан уни ишлатишни тартибга солиш мақсадга мувофиқдир.

Иқтисодий мустақилликка эришишнинг муҳим муаммоси — бу ишлаб чиқариш тизимини тубдан янгилашдан иборатдир. Ҳозирги аграр-қарам тизим ўрнига саноатлашган тизим келиши шарт. Ўзбекистон қолоқлигининг муҳим белгиси шуки, ҳозир миллий даромадни яратишда саноатнинг ҳиссаси пасайиб кетган. Бунинг устига саноатда яратилган даромаднинг талайгина қисмини тайёр маҳсулот берувчи эмас, балки хом ашёни бирламчи ишловчи тармоқлар яратади. Бу тармоқлар қишлоқ хўжалиги ва ундирма саноатдан олинган хом ашёни дастлабки ишловдан ўтказиб, улардан бошқа республикаларда тайёр маҳсулот олиш учун етказиб бериш билан шуғулланмоқда. Улар РСФСР, Украина ва Беларусь саноат марказларини хом ашё билан таъминлашга хизмат қиладилар. Бир ёқлама ишлаб чиқариш тизими Ўзбекистоннинг қарамлигини кучайтиради. Масалан, РСФСРда ташқаридан ишлаб чиқариш учун воситалар келтириш ҳисобидан маҳсулотнинг фақатгина ўн фоизи яратилади. Унинг қолган 90 фоизини яратиш РСФСРнинг ўзи ҳисобидан бўлиб, бошқаларга қарамлик йўқ. Ўзбекистонда ҳолат бошқача, жумҳуриятда яратиладиган жами маҳсулотнинг деярли 40 фоизи бошқа ёқлардан керакли ашё, материал, ёқилғи, асбоб-ускуналар ва машиналарни келтиришга боғлиқ. Ўзбекистонда ишлатиладиган металлнинг деярли 90 фоизи, халқ истеъмоли молларининг ярмидан кўпроғи четдан келтирилади. Ишлаб чиқариш Ўзбекистонни шундай исканжага олган-ки, жумҳурият ўз маҳсулотининг, асосан хом ашёнинг катта қисмини ўзи қайта ишлай олмайди ва айни вақтда ташқаридан истеъмол моллари келтирилмаса, халқни таъминлай олмайди. Масалан, Ўзбекистон ўз пахтасининг деярли 90 фоизини ташқарига чиқаришга мажбур, чунки пахтанинг ҳеч бўлмаса 25—30 фоизини қайта ишлаш учун ишлаб чиқариш қувватлари йўқ. Ўзбекистон ўз эҳтиёжининг 15—20 фоизини ўз дони билан қоплай олади. Айни вақтда Россия, Украина, Беларусь ўзлари бир грамм ҳам пахта етиштирмагани ҳолда Ўзбекистон пахтаси ҳисобидан ип газламаларнинг аксарият қисмини ишлаб чиқаради. Иқтисодий қарамликдан қутилиш учун инвестицияга ажратиладиган маблағлар ишлама саноат корхоналари яратиш учун, Ўзбекистон хом ашёсидан кўпроқ тайёр маҳсулот олиш учун сарфланиши маъқул. Нафақат пахта, балки олтин, қоракўл, пилла ва бошқа ашёлардан ҳам тайёр маҳсулот олишга, бунинг учун чет эл фирмалари билан қўшма корхоналар қуришга киришиш зарур. Ишлаб чиқаришда тизим силжишларини амалга ошириш катта маблағ ва узоқ вақт талаб қилганидан бу ишни майда корхоналарни, жумладан, хусусий корхоналарни яратишдан бошлаш маъқул бўлади. Чунки кичик корхоналар учун катта пул зарур эмас, улар шароитга мосланувчан бўлади, олинган фойдани жамғариш ҳисобидан ўсиб бора оладилар. Шу сабабли тизим силжишини маблағ билан таъминлаш муаммоларини кичик корхоналар орқали қисқа вақтда ҳал этиш мумкин. Бунинг учун кичик тижоратни рағбатлантиришга тўғри келади ва унинг воситаси солиқ бўлиши мумкин. Кичик корхоналарга йўл очиш учун уларга солиқлар тўлаш юзасидан имтиёз берилади. Тажриба кўрсатиб турибдики, майда корхоналар солиқдан озод бўлган кезларда фаоллик кўрсатади, солиқ жорий этилиши ва унинг миқдори ошиши билан ўз ишини қисқартириш ва ҳатто ёпилиш ҳоллари бўлиб туради. Мустақиллик стратегияси солиқлардан энг аввал корхоналарни рағбатлантириш учун ва даромад кўпайгач уларнинг бир қисмини давлат фойдасига ундириб, бюджетни тўлдиришни мўлжаллаш маъқул бўлади.

Мустақиллик йўлида ички жамғармаларни кўпайтириб, истеъмол учун кетадиган маблағлар ҳиссасини бир қадар чеклашга тўғри келади, акс ҳолда замонавий ишлаб чиқариш қувватини яратиб бўлмайди. Келажакда катта иқтисодий ўсишга, бинобарин, юқори истеъмол даражасига чиқиш учун ҳозир бутун халқдан сабр тоқат ва қийинчиликларга чидаб туриш талаб қилинади.

Ишлаб чиқариш тизимининг ўзгаришида икки ҳолатни ҳисобга олиш зарур бўлади:

1. Тизим силжиши дарҳол юз бериб, Ўзбекистон бу кўрсаткич бўйича яқин орада илғор мамлакатлар даражасига яқинлаша олмайди, чунки бунинг учун на маблағ, на илмий-техникавий қувват бор.

2. Тизим силжиши бозор ҳажми билан боғлиқ, Ўзбекистон йирик давлат эмас, унинг ички бозори ҳам катта бўлиши мумкин эмас. Жумҳуриятимиз ўз иқтисодини ҳамма жиҳатдан таъминловчи универсал ишлаб чиқариш тизимига эга бўла олмайди ва бу иқтисодий жиҳатдан қулай ҳам эмас. Ўзбекистондаги ишлаб чиқариш шу ернинг ўзида яратилиши қулай, лекин ҳозир ташқаридан келтирилаётган маҳсулотларни яратишни таъминлаш ва бундан ташқари экспортга қаратилган бўлиши керак. «Экспортни мўлжалловчи» тараққиёт модели кўпгина Осиё ва Африка мамлакатларида жорий этилган ва у ёмон натижа бергани йўқ, буни ҳисобга олмаслик мумкин эмас. Жумҳуриятнинг экспорт комплекси маҳаллий хом ашёдан тайёр, иложи борича ноёб маҳсулот олувчи ва уни жаҳон бозорига чиқариб валюта топувчи тармоқлар ва корхоналардан иборат бўлиши керак, чунки шу йўл билан бозорда ўз ўрнимизни топаоламиз.

Ўзбекистон Республикаси мустақилликни бозор иқтисоди шароитида қўлга киритади. Шу сабабли бозор иқтисодиётининг асосий шарти бўлган иқтисодий эркинлик, тижорат ва ишбилармонликка кенг йўл очмоқ зарур. Бунинг учун мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва корхоналарни хусусийлаштириш ишини тезлаштириш керак бўлади. Аммо бу иш мустақилликка хизмат қилиши учун барча моддий бойликлар республиканинг миллий мулкига айланиши керак. Бу мулк қандай шаклда (давлат, жамоа, фуқаро мулки) бўлмасин, бундан қатъи назар, жумҳурият халқнинг мулки бўлиб қолиши керак. Миллий мулк мустақилликнинг суянган тоғию, ишонган боғидир. Молу-мулкни хусусийлаштириш чоғида уни катта қисми ўзгалар қўлига ўтиб кетса, мустақиллик моддий таянчи йўқ пуч нарсага айланади. Жумҳуриятда хориж мулкининг бўлиши турган гап, лекин у ҳукмронлик қилмасдан, унинг мавжудлиги жумҳуриятнинг миллий манфаати билан уйғунлашуви лозим. Мулкчиликни демократиялаш шиори остида шошма-шошарлик билан давлат мулкини тугатиш ўринсиздир ва у мустақилликка катта зарар келтиради. Давлат мулки, бинобарин, экономиканинг давлат сектори маълум даражада сақланиб қолиб иқтисодий мустақиллик учун таянч бўлиб хизмат қилиши мумкин, айниқса бу ишлаб чиқаришда тизим силжишлари юз берган шароитда ғоят муҳим, чунки, у маблағларни давлат қўлида тўплаб, мустақилликни кўзлаган ҳолда сарфлаш имконини беради. Давлат секторининг ишлаб чиқаришдаги ҳиссасига нисбатан унинг миллий даромадни ўзлаштиришдаги ҳиссаси катта бўлади. Давлат бошқа мулкчиликка асосланган корхоналардаги даромаднинг бир қисмини солиқлар шаклида олиб, уни бюджетда жамлаши ва мустақилликка эришиш стратегиясига биноан сарфлаши керак бўлади. Демак, давлатнинг фаол иштирокисиз, фақат корхона, ташкилотлар ташаббусига таяниб мустақилликка эришиб бўлмайди. Чунки давлатдан бошқа умуммиллий манфаатларини ифодаловчи куч йўқ. Мустақилликнинг муҳим шарти нафақат ривожланган, замонавий технологияга таяниш, балки, экономикани малакали ишчи кучи билан ҳам таъминлашдир. Шу сабабли Ўзбекистондаги индустриал соҳаларга (саноат, алоқа, транспорт ва қурилиш) ерли аҳолидан етишиб чиққан малакали ишчилар ва мутахассислар етказиб бериш зарур бўлади. Шуни назарда тутиб, мустақиллик стратегияси саноатни миллий ишчилар ва мутахассислар билан таъминлашга қаратилиши керак.

Унинг яна бир муҳим жиҳати пул муомаласини соғломлаштиришдир. Ўзбекистон ўзининг миллий валютасига эга бўлиши табиийдир. Аммо уни дарҳол киритиш амри-маҳолдир. Шунинг учун дастлаб купон қўлланди. Кейинчалик ҳозирги совет пулига Республиканинг миллий белгисини қўйиб ички муомалага киритиш ва маълум вақт тайёргарлик кўргач, янги миллий валютани киритиш мумкин. Аммо бу ҳамжамият аъзолари розилигини талаб қилади, чунки ҳозирги сўм зонаси сақланади.

Миллий пул белгисини киритиш Ўзбекистон миллий бозорини қадрсизланган пуллар интервенциясидан ҳимоя қилишга ҳам қаратилмоғи керак. Миллий пулнинг киритилиши инфляцияни бирдан тўхтатиб қўя олмайди, лекин у Ўзбекистондан товарларнинг чиқиб кетишини кескин қисқартириш орқали пулни товар билан таъминланиши даражасини сақлаб туриш, пул қадрини янада туширмаслик имконини беради.

Мустақиллик миллий биқиқлик ва худбинликни асло билдирмайди. Аксинча, у бошқалар билан кенг кўламда иқтисодий алоқаларни талаб қилади. Ҳозирги иқтисодиёт шундай даражага чиққанки, ҳеч бир мустақил мамлакат, у ҳатто йирик ва ривожланган бўлсада — бошқалар билан алоқа қилмай, халқаро бозорда иштирок этмай туриб илгарилаб бора билмайди. Ўзаро иқтисодий алоқалар мунтазам бўлган шароитда экспорт ва импортнинг яратилган маҳсулотдаги ҳиссаси ортиб бориши мамлакатнинг нақадар ривожланганлигини билдиради. Аммо масаланинг мағизи нимани экспорт ва импорт қилинишида. Мустақиллик кўпроқ тайёр маҳсулотларни, айниқса, техникавий революция талаб қилаётган маҳсулотларни экспорт қилишни, ишлаб чиқаришни ихтисослаштирган ҳолда ташқаридан арзон маҳсулотни импорт қилишни билдиради.

Бозор муносабати эркин танлаш қоидасини эътироф этади. Бас, шундай экан, Ўзбекистон стратегияси ўз манфаатини кўзлаб наф келтирувчи алоқалар ўрнатишга қаратилиши керак. Собиқ СССР миқёсидаги меҳнат тақсимоти Ўзбекистонни мамлакат Европа қисмида жойлашган саноат марказларига қаттиқ боғлаб қўйган. Бундай алоқани дарҳол узиб бўлмайди, тамомила узиш ҳам шарт эмас. Уларнинг нафли томонларини кучайтириш фойдалидир. Ташкил топган алоқаларни биз учун зарар келтирувчи, бизни ярим мустамлака аҳволига солувчи томонлари ҳам бор. Булардан воз кечиб, улар ўрнига биз учун қулай бўлган хорижий алоқаларни ўрнатиш керак. Олдинги даврларда Ўзбекистон собиқ СССР экспортида учинчи ўринда туради, деб жар солинган. Ҳақиқатдан экспортга берилган маҳсулот ҳажми жиҳатидан Ўзбекистон РСФСР ва Украинадан сўнг 3-ўринда турган, лекин ҳеч қачон жумҳурият халқаро муносабатларининг мустақил субъекти бўлмаган, экспортдан тушган валютани эгаси ҳам бўлмаган. Мустақиллик стратегияси Ўзбекистонни давлат сифатида халқаро муносабатларнинг тенг ҳуқуқли субъектига айлантиришни кўзда тутиши шарт.

Ўзбекистон мустақил субъект сифатида жаҳон бозорига кирар экан, шу бозорнинг ўз қоидалари ва сир-асрорлари борки, уларга риоя қилмаслик мумкин эмас. Бу бозорда Ўзбекистон ўз манфаатини ҳимоя қилиши учун у ердаги ўзгаришлардан хабардор бўлиб туриши зарур. Шунинг учун ҳам ташқи иқтисодий алоқалар билан шуғулланувчи махсус илмий марказ ташкил этиш керак.

Ўзбекистонда кенг маънодаги тижорат ишлари ахборотини уюштириш керак ва бу бозор инфраструктурасини таркибий қисми бўлади. Шу сабабдан замонавий алоқа воситалари, хусусан фазовий алоқа ва компьютерлар системасига таянган ахборот маркази жумҳуриятда яратилса, бу ҳамма корхоналар ва ташкилотларнинг мушкулини осон қилади. Гап шундаки, тижорат ахбороти ғоят муҳим восита, ундан оқилона фойдаланилса, халқимизга катта наф келтирувчи иқтисодий ишларни амалга ошириш мумкин. Бозор муносабати фурсатни бой бермасликни талаб қилади. Информацияга таяниб ўз вақтида зудлик билан амалга оширилган иқтисодий битимлар катта фойда келтириши мумкин. Аксинча, фурсатни бой бериб, калта ўйлаб тузилган битимлар катта зарар келтириб, халқнинг шўрини қуритиши мумкин. Ўзбекистон ўз ахборотини бошқаларга восита сифатида сотиб, ҳатто валюта топиши ҳам мумкин. Айтилган ахборот марказини давлат паноҳи остида ва акционер жамият сифатида ташкил этса бўлади.

Хуллас, иқтисодий мустақилликнинг ғоят мураккаб ва ўзаро боғлиқ томонлари бор. Унинг илмий тамойилини ишлаб чиқиб, шунга таянган ҳолда узоқ даврга мўлжалланган режаларини тузиш керак. Мустақилликка эришиш учун унинг заруратини халқ чуқур англаши керак, аммо бу ҳали етарли эмас, чунки илмий стратегия асосида меҳнаткашларнинг яратувчиликка қаратилган хатти-ҳаракатларини уюштириш ҳам зарур. Мустақил бўламан деган халқимиз — бу ишни ўз қўлига олиши шарт.

М. ШАРИФХЎЖАЕВ,
Тошкент Молия институти ректори, профессор.
А. ЎЛМАСОВ,
институт проректори, профессор.

• АВЛОДЛАР ГУРУНГИ

Маданиятсиз миллатнинг қон томири кесилгандир. Шу сабабли ҳам доим бизни маданиятсиз қолдиришга интилганлар. Аммо халқимизнинг маданиятини оёқ ости қилолмадилар, қилолмайдилар ҳам. Бу Самарқанд гумбазлари, Бухоро миноралари, Хива қалъасининг садосидир. Ана шу садога эш бўлиб, қадриятларимизни тикладик.

Ислом КАРИМОВ

СУЛОЛАЛАР УЧРАШГАНДА

Авлодларга, уларнинг касбу корига эҳтиром азалдан-азал халқимизнинг ажойиб фазилати ҳисобланган. Бу олижаноб хусусият наслдан-наслга ўтиб, ижтимоий муносабатлар шаклланиб бораётган мустақил жумҳуриятимизда янги мазмун касб этмоқда, руҳият, маънавият, қадрият топаётган авлодларимизни эркпарвар, инсонпарвар, меҳнатсевар этиб тарбиялашда ҳаёт мактаби бўлиб хизмат қилмоқда...

Яқинда Бухорода вилоят маданият бошқармаси, маданий-маърифий ишлар услуби маркази билан ҳамкорликда маданият ва санъат сулолалари учрашув-кечасини ўтказди.

1942-1982 йилларда Ромитан район марказий кутубхонасида мудирлик қилган таниқли китоб тарғиботчиларидан бири Набот опа Жумаевага сўз берилади. У илк марта иш бошлаган уруш йилларидаги мушкулликлар ва ҳозирги вақтда юз бериб турган иқтисодий қийинчиликларни таққослаб гапирди. Бу билан бугунги авлодни ҳар қандай қийинчиликни бартараф этиш учун курашга чорлади.

Даврада қатнашаётганлардан бири — олотлик меҳнат фахрийси Ғойиб Рўзиқуловдир. Ғойиб ака қарийб 30 йил давомида район марказий кутубхонасининг Жумабозор қишлоқ Шўросидаги 14-филиалида мудирлик қилди. Ҳозир унинг ўрнига келини Фируза Аллақулова ишлайди. Рўзиқуловлар оиласини маданият ходимлари сулоласи дейиш мумкин. Негаки Ғойиб аканинг катта қизи Гулчеҳра Рўзиқулова Тошкент маданият олий билимгоҳини битирган. У айни кезда Олот район маданият уйининг бадиий раҳбари бўлиб ишлаяпти. Гулчеҳра ёқимли оҳангда қўшиқ айтади. Ғойиб аканинг кичик қизи Гулноз Рўзиқулова Бухоро маданият техникумини тугатган. Жумабозор қишлоқ маданият уйида ишлайди. Гулноз ҳам қўшиқ шайдоси. Рўзиқуловлар сулоласи номидан сўзлаган Ғойиб ака ёшларни севган касбларини ардоқлашга даъват этди.

Шунингдек, даврада кутубхоначилик соҳасида кўп йиллар ишлаган меҳнат фахрийлари — ромитанлик Маҳтоб Ражабова, Хурсанд Аслонова, Бухоро районидан Санобар Насуллаева, Суроат Расулова, Ризвон Азизова, шофирконлик Башорат Маликова, Бухоро шаҳридан Ойша опа Розиқова, Мунира Абдулова, пешкулик Бодом опа Жўраева, Робия опа Рўзиева, Ғиждувон районидан Раъно опа Исматовалар сулоласига мансуб маданият ходимлари ўтиришибди. Уларнинг ўзаро суҳбатидан аён бўладики, бугунги иқтисодий аҳволимизнинг ночорлигига қарамасдан, кутубхоначилик соҳасида ижобий силжишлар бор. Шу билан бирга кутубхона ишига янгича қарашда бир қатор муаммолар кўзга ташланади.

Шу кунларда вилоят шаҳар ва қишлоқларида 739 та кутубхона, 417 та клуб муассасаси фаолият кўрсатмоқда. Бироқ очиқ ҳақиқатни айтганда, аксарият кутубхоналар фаолияти китобхонларни бутунлай қаноатлантирмайди. Бир қатор кутубхоналар биноси талаб даражасида эмаслиги — торлиги, вайрона ҳолати, клубларнинг расмият учун тикланиб, ондасондагина бошқа ишлар учун фойдаланилаётганлиги кишини ташвишлантиради.

Бу ўринда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Бухорода инқилобдан олдин 300 га яқин масжид, мадраса, шунингдек, кўплаб чойхоналар мавжуд бўлган. Шарқнинг ўзига хос маданиятини намойиш этувчи, тарбиявий-ахлоқий аҳамиятга молик бундай муқаддас жойлар кейинчалик камайиб кетган бўлса-да, халқимизнинг азалий удумлари сақлаб қолинди. Халқимизнинг давом этиб келаётган асрий анъаналаридан бири — фольклор саналади. Ундаги халқ қўшиқ ва лапарлари ҳамиша дилдан-дилга, тилдан-тилга кўчиб келмоқда. Бухоро шаҳрининг «Нозанин» фольклор-этнографик дастаси довруғи бутун диёримиз бўйлаб таралган. Ана шу дастанинг раҳбари Туҳфа Пинхасова бир неча йилдан бўён Бухоро халқ қўшиқларининг ижрочиси сифатида эларо ном қозониб келаётир. Синглиси, ўғли, қизи, невараси ҳам унинг изидан бораётирлар, Туҳфа опа тўплангaнларга «Нозанин» фолькьлор дастасида фаол қатнашаётган қўшиқ ва рақс шайдолари сулоласининг фаолияти ҳақида сўзлаб берди. Сулолалар шаънига самимий туйғулар изҳор этилди. Шу соҳада кўп йиллардан бери виждонан ишлаб келаётган кишилар фахрий ёрлиқлар билан тақдирландилар.

Розиқ РУЗИЕВ.

• МЕРОС

МЕҲР ТУЙҒУСИ

Мўғуллар истилосига қадар Хоразм давлатининг иқтисодий ва маданий жиҳатдан гуллаб-яшнаганлигини араб сайёҳи Ёқут ўз хотираларида бундай ифода қилади: «Бундай гавжум вилоятни ҳеч қачон кўрмаганман... Жаҳонда фаровонлик жиҳатидан Хоразмдан афзалроқ вилоят борлигини тасаввур қилолмайман».

XIX асрнинг иккинчи ярмидан Хоразмга Муҳаммад Раҳимхон II (хонлик даври 1865—1910) ҳукмронлик қила бошлади. У бутун Хоразмни маданий воҳага айлантириш борасида кўп тадбирлар кўрди.

Ўзбекистонда таниқли матбаа ва умуман маданият тарихчиларидан бири Азиз Бобохон 1976 йилда босилган «Асрга тенг матбаа» рисоласида шу ҳаққоний фикрларни ёзар экан, ўттизинчи йилларнинг расмий мафкурасини шакллантиришда қатнашган Садриддин Айнийнинг қуйидаги фикрини келтиради:

«Хон қароргоҳидаги ҳашаматли саройлар, мадрасалар ва мақбаралар халқнинг қўл кучи, кўз ёши билан бунёд қилинди. Ташқи кўриниши улуғвор, жилвакор бўлса-да, ичи зулмат, қўланса бу иморатларда феодализмнинг мунофиқлиги ва золимлиги ўз ифодасини топган, — деган эди нафрат билан Садриддин Айний. Форобий, Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Улуғбек ва Навоийларни етиштириб чиқарган «эски мактаб»ни кескин қоралаган, масхара қилган Садриддин Айний бу гапларни виждонан ёзганми ёки ҳукмрон синф топшириғини бажарганми, билмадик. Аммо маданият тарихчиси Азиз Бобохон Айний билан баҳслашиб ўтирмай, шундай далилларни келтирадики, улар Айний фикрларини тасдиқламайди:

«Муҳаммад Раҳимхон (Феруз) даврида адабиёт, тарих, маданий соҳада ҳам жонланиш рўй бера бошлайди. Хива Хоразмнинг илм-фан ўчоғига айлана боради. Ҳатто Хива поэзиясининг илк антологияси тўпланади. Шунингдек, Хоразм тарихи саҳифаларини яратиш борасида қилинган ишлар ҳам ўша даврга тўғри келади. XIX аср (маданияти)нинг йирик намояндаларидан бўлмиш Огаҳий билан Мунис Хива хонлиги тарихини ёздилар. (Бу ерда Огаҳийнинг «Фирдавси иқбол» асари кўзда тутилмоқда). Бундан ташқари Раҳимхон II саройида ноёб қўлёзмалардан иборат кутубхона ташкил қилинганлиги ҳам маълум. 1908 йилда Хива хони кутубхонасига кириш учун қисқа муддатга ижозат олган шарқшунос олим А. Н. Самойловичнинг эслашича, хоннинг қўлёзмалар сақланадиган иккита кутубхонаси — бири қишки саройда, иккинчиси — ёзги саройда бўлган». (Жуманиёз Шарипов «Хоразм» романида шу саройларни қурдирган маърифатли вазирни тасвирлаган).

Сарой кутубхонасидаги қўлёзмаларнинг кўпчилиги араб, форс адибларининг асарларидан ташкил топган. Уларнинг бир қисми ўзбек тилига таржима қилинган. (Жумладан шайх Саъдий Шерозийнинг «Гулистон», Ҳусайн Воиз Кошифийнинг «Аҳлоқи Мухсиний», ҳинд эпоси «Калила ва Димна» асосида Кошифий ёзган «Анвори Суҳайлий» асари ва бошқалар туркийга таржима қилинганди).

1837 йилда Хивага ҳарбий юриш оқибатида тарихий қўлёзмаларнинг уч юзга яқини йўқолган. (Нафиса Содиқованинг «Адабиёт ва санъат» рўзномасида чиққан «Талон-торож қилинган бойликлар» мақоласида бу қўлёзмаларни мустамлакачилар олиб кетганлиги айтилган). Хива сарой кутубхонасининг қолган қисми кейинчалик Тошкентдаги Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институтига сақлаш учун ўтказилди».

Шундан сўнг «Асрга тенг матбаа» муаллифи илк тошбосма китобларнинг вужудга келиш тарихини ёритади: «Шарқда биринчи литография 1832 йили Эронда пайдо бўлди. Тошбосма усул билан китоб нашр этиш бу ерда тез ривожлана бошлади. 1886 йилда Табризда еттита, Теҳронда ўнта литография мавжуд эди.

1874 йилга келиб, Хива хони ҳузурида ҳукм тошбосма (литография) қурилиб, унда дастлаб эронлик матбаачи мутахассис Иброҳим Султон ишлади».

Азиз Бобохон ёзишича, эронлик матбаачининг илк шогирди Отажон Абдалов 1856 йили Бешариқда косиб оиласида туғилган. У 1874 йили Хива хони Муҳаммад Раҳимхон II ташаббуси билан саройда ташкил қилинган тошбосмада ишлай бошлади...».

Олим ижодий тадқиқотларидаги яна бир фазилат унинг ҳақиқатни яширмай, бўяб-бежамай, борича акс эттиришдир. У 1917 йил Октябрь инқилобидан аввал ҳам ўлкамизда саводхонлар кўп бўлганлигини таъкидлайди.

Азиз Бобохон «Асрга тенг матбаа» рисоласининг охирига тарихчи олима Р. Маҳмудованинг «Хива литографиясида босилган асарлар рўйхати»ни илова қилиб берганки, бу қимматли маълумотлар, фикримизга ғоят мароқли озуқа беради. Чунончи, шу вақтгача адабиёт дарсликларида (Ғулом Каримов ва бошқа атоқли олимлар) Комил Хоразмий Хива хонига қарши шеърлар ёзиб курашган деб тарғиб қилинарди. Р. Маҳмудова келтирган манбааларда эса Комил Хоразмий билан Муҳаммад Раҳимхон яқин дўст ва маслакдош эканлигини, Феруз девони Комил Хоразмий ташаббуси ва сўзбошиси билан босилганлиги айтилганки, бу ҳол ҳақиқатга яқиндир.

Мунаққиднинг мазкур китобидан биз яна Отажон Абдалов 90-йиллар мобайнида Хива тошбосмасида шоир ва ҳаттотлар билан биргаликда Баёний, Огаҳий, Пуркомил (эҳтимол, Пир Комил), Мирза Холис, Рожий, Табибий, Феруз, Комил Хоразмий, Ғуломий, Султоний, Асад Ғозий сингари шоирларнинг ғазалларини девон шаклига келтириб, босмадан чиқарганлигини билиб оламиз.

Олим ва ношир Азиз Бобохон қаламига мансуб «Ўзбек матбааси тарихидан» китоби янада теран ва қизиқарлироқдир. Мазкур китобдаги «Ёзув санъатининг ривожланишига бир назар» бобидан турли ёшдаги ва турли касбдаги ўқувчилар, айниқса, журналистика куллиёти талабалари жаҳон маданияти тарихига доир жуда кўп ажойиботларни билиб оладилар.

Муаллиф манбааларига суяниб, куфий ёзувини ҳазрати Али ибн Абу Толиб кашф этганлигини, «Қуръони шариф» нусхалари дастлаб шу ёзувда кўчирилганлигини таъкидлайди. Сўнг Ўрта Осиёда кенг тарқалган куфий, сулс, райҳоний, насх, таълиқ ёзувлари, варроқ, саҳҳоф, ҳаттот, лаввоҳ, мусаввир, музаҳҳиблар касбкори ҳақида фикр юритади. Бойсунғур Мирзо саройида ишлаган тасвир, тазҳиб, тиллакор, тажлид (жилдловчи), зарафшонлик билан шуғулланган санъаткорлар ҳақида ҳикоя қилади. Бойсунғур Мирзо кутубхонасида ишлаган мавлоно Шаҳобиддин, Абдулла Марварид, Шоҳий, Сабзаворий, Паҳлавон, Котибий, Азҳар Табризий, Абдулла Ҳиравий, Султонали Машҳадий, Муиниддин Авҳадий, Маҳмуд Мурод, Али Ҳусайний ва бошқа кўпгина китоб санъати усталарини, XVI, XIX, XX асрларда яшаб, матбаачилик ривожига ҳисса қўшган Ғулом Орифжонов, В. Ильин, С. Лахтин, О. Порцев босмахоналарида қандай китоблар чоп этилганини аниқлайди.

Китобнинг кейинги бўлимлари Европа ва Ўрта Осиёда матбаа техникасининг кашф этилишига бағишланади. Азиз Бобохон Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Еттисув, Хоразмда очилган илк матбаа корхоналарининг фаолиятини тадқиқ этади.

Машҳур итальян адиби Жанни Родарининг эртакларидан бирида фарзандлари қаровсиз қолдирган бир чолнинг дуо билан мушукка айланиб, чордоқларда яшаб юргани тасвирланади. Бу эртакдан таъсирланган Азиз Бобохон уни она тилига таржима қилади. Сўнг унинг кўнглида Жанни Родари қаламидан чиққан «Рим эртаклари»нинг ҳаммасини ўзбек тилига таржима қилиш истаги туғилади. Инсонпарварлик, ҳаётпарварлик руҳидаги бу ранго-ранг эртакларни таржима қилиш жараёнида Азиз ака ўзи учун халқона, ширали, жонли тилнинг товланишларини кашф эта бошлайди.

Бир жилдли «Жаҳон халқлари эртаклари»нинг таржимаси ҳам худди шундай болажонларга меҳр туйғулари билан йўғрилган.

Устоз шоирлардан Шукруллодан «Сиз Азиз Бобохонни қайси ҳислати учун ҳурмат қиласиз?» деб сўраганимизда у, «Ҳаётпарварлиги учун» деб жавоб берди.

Чиндан ҳам ҳаётпарвар одам турмушнинг барча машаққатларини матонат билан енгади, турмушнинг танқис ва оний қувончларини ҳам қадрлай билади.

М. МАҲМУД.
А. САМАД.
Ҳ. ШАЙХОВ.

МАДАНИЙ МАРКАЗЛАРГА ЭЪТИБОР

Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси «Республика байналмилал маданий маркази тўғрисида» қарор қабул қилди. Шу қарорга биноан республика Маданият вазирлиги ҳузуридаги миллатлараро маданият маркази ўзгартирилиб, республика байналмилал маданий марказига айлантирилди. Собиқ СССР халқлари дўстлиги музейи негизида Ўзбекистон халқлари дўстлиги уйи барпо этилди, бу уй республика байналмилал маданий марказининг таркибий бўлими бўлади.

Республика байналмилал маданият маркази зиммасига маданият марказларининг фаолиятига раҳбарлик қилиш ҳамда Ўзбекистонда истиқомат қиладиган миллий гуруҳларнинг маданий эҳтиёжларини ўрганиш ва қондиришда давлат идораларига ҳамда жамоат ташкилотларига кўмаклашиш вазифаси юклатилди.

Марказ таркибида барпо этилган Ўзбекистон халқлари дўстлиги уйининг вазифалари республикада яшовчи халқларнинг дўстлигини, миллий ҳис-туйғуларни, маданий анъаналарни астойдил ҳурмат қилиш асосида улар ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ишончни тарғиб қилишдан, миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришга ҳар томонлама кўмаклашишдан иборат. Бу вазифаларни амалга ошириш учун Ўзбекистон халқлари дўстлиги уйида миллий тилларни ўргатувчи илмий-услубий кабинет, байналмилал дўстлик клублари, турли халқларнинг тилларидаги адабиётлар, Мустақил давлатлар ҳамдўстлигининг вақтли матбуоти фондига эга бўлган кутубхона ва қироатхона, кинолекторий билан биргаликда кинозал, лекторий билан бирга мусиқа тинглаш хонаси, халқларнинг санъат асарларини, халқ ижодиётини намойиш этувчи кўргазма зали ташкил этилади.

Ўзбекистонда ишлаб турган 54 та миллий ва байналмилалий марказларга ўз жойига бориб амалий ва усулий ёрдам бериш, уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб туриш каби жуда муҳим вазифа ҳам республика марказининг зиммасига юклатилган.

Байналмиллий маданият маркази мустақил давлатлар ҳамдўстлигидаги ва чет эллардаги миллий ҳамда байналмилал маданият марказлари билан алоқа ва ҳамкорлик ўрнатиш ҳамда ривожлантиришни ҳам кўзда тутади.

(ЎзТАГ).

Жиззах область Арнасой районидаги Юлиус Фучик номли давлат хўжалигининг моҳир сигир соғувчиси Раҳима Шароева йигирма бош сигирнинг ҳар биридан кунига ўрта ҳисобда 8 литрдан серқаймоқ сут соғиб олмоқда.

СУРАТДА: Р. ШАРОЕВА.
У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

• *Яйлов ташвишлари*

«ҲЎП БЎЛАДИ» ЖОНГА ТЕГДИ

Бир неча кун қор-ёмғир ёғди. Кўпдан бери шундай қиш бўлмаганди. Ҳаво совуқ.

Тожи Холтўраев чорва қишловининг қандай бораётганлигини кўздан кечириш ҳамда у ердаги вазиятни билиш мақсадида олис яйловга, қўйчивонлар ҳузурига йўл олди. Нотекис, ўйдим-чуқур йўллардан «УАЗ» автомашинаси ҳам зўрға одимларди. Директор шофёри кифтига қоқиб, оҳиста гап қотди.

— Ишқилиб ҳушёр бўлгин.

Яйловга автомашинада бораётиб, шунчалик қийналяпти. Оддий чўпонлар, от-улови йўқ кишилар қиш-қировли кунларда бу йўллардан қандай қатнаркин?

Фермаларга борадиган 33 километрлик йўлни асфальт қилиб беришни вилоят йўл қурилиши бошқармаси ўз зиммасига олган эди. Афсуски, ажратилган бир миллион 300 минг сўмлик маблағнинг ярмичалик ҳам иш қилинмади. Хўжайпок — Бўзтепа оралиғидаги йўл жуда ёмон. Аксарият фермалар шу томонда жойлашган эмасми, қатнов кўп. Битта қорамолчилик, иккита майда мол фермаси бор. Шу ҳудудда кам деганда 2600 нафар аҳоли яшайди. Улар иш билан, магазин, бозор-ўчар деб райондан мана шу йўлдан қатнайдилар.

Чўпонларнинг барчаси бардошли одамлар. Жўра Муродов, Узоқ Аҳадов, Умар Чориев, Сиддиқ Раҳматов, Товмамат Ҳакимов, Амирқул Шоймардонов, Амирали Эшбоев каби фидойи чорвадорлар туфайли яйловларда 34 минг бош қўй яхши парвариш қилинаётир. Давлатга ўтган йили 45 тонна гўшт етказиб берилди. Жун ва тери тайёрлаш режалари ҳам ошириб уддаланди. Ҳозир хўжалик районда пешқадам.

Рашид ота Жабборов 70 ёшдан ошганига қарамай ҳамон тетик. У киши айни кунларда Шўрдара ва Туятош яйловларида фарзандлари билан сурув боқаётир. Ёқуб ота Менглиев ҳам кексайдим деб яйловни тарк этган эмас. Ҳамиша ёшлар билан бирга. Кекса қўйчивонлар чорвадорларга кўрсатилаётган ғамхўрлик ҳамда чўпон фарзандларини армияга чақирмаслик тўғрисидаги Фармон учун Республика Президентига миннатдорчиликларини билдиришди.

Асосан, кўпгина қўйчивонлар турмушлари яхшиланиб бораётганлигини таъкидлаган ҳолда савдо-сотиқ ишларидаги нуқсонларни ачиниш билан тилга олдилар.

— Қишловдан кўнглинг тўқ бўлсин, директор. Молларимиз ёмон эмас. Аммо савдода қачон тартиб ўрнатилади? — дейишди чўпонлар. — Кўчма автолавка дегани олти ойлаб кўринмайди. Нима, чўпонлар кийим-кечак киймайдими? Бизга ҳам чит, сатин керак. Совун, шакар топилмайдиган анқонинг уруғими? Ахир, Деҳқонободда ҳам РАЙПО деган ташкилот бор-ку. Фикримизни РАЙПО раиси Маматқул Қодировга етказсангиз.

— Биз ҳам уй-жой қуришни хоҳлаймиз, — дейишди бир гуруҳ чорвадорлар. — Лекин қурилиш материаллари йўқ.

Яйловдан қайтар экан, директорнинг кўнгли ғаш бўлди. Молларнинг ем-емиши етарли. Қолаверса, чўпонларнинг кайфияти ҳам ёмон эмас. Лекин уларга шароит яратиш керак! Улар энг муҳим муаммони тилга олишмади. Балки айтавериб чарчашгандир. Торқопчиғай — Тўлаш — Шўрдарё водовозлари бутунлай ишдан чиққан. Қувурлари чириб кетяпти. Ичимлик сувга ҳамма муҳтож. Ремонт қилишга ваъда берган Николай Иванович Ефремов бошлиқ вилоят яйлов-мелиоратив бирлашмаси ҳозирча бир чақачалик ҳам иш қилгани йўқ. Бир неча бор мурожаат қилишди. Бирлашмадагилар «хўп бўлади» деган ваъдадан нарига ўтишмаяпти.

Деҳқонобод районидаги «СССР 50 йиллиги» давлат хўжалиги чорвадорлари ҳақида амалий ғамхўрлик қилишни район ва хўжалик раҳбарлари жиддий ўйлаб кўришлари зарур. Ахир, этни жунжиктирадиган совуқда, олис яйловларда меҳнат қилаётган фидойи кишилар арз-додини уларга айтмаса, кимга айтади?!

М. КАРОМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

МУСТАҚИЛ ДЕҲҚОН ЭРКИ

Андижон вилояти деҳқонлари ўзларига катта эркинлик берилганидан ғоятда мамнундир. Экинлар тақдири деҳқоннинг ўзига топширилди. Бир пайтлар ноўрин қувғин қилинган тажрибали, тадбиркор кадрлар ўз ўринларига қайтарилгани ҳам нур устига аъло нур бўлди. Натижада Андижон тағин қаддини ростлаб олди. Қуйида Андижон дарғаларидан бири Мамажон Ҳамроев ва у раислик қилаётган Олтинкўл районидаги Калинин номли жамоа хўжалиги ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Инсон қиёфасини белгиловчи энг муҳим омил ҳалол меҳнатдир. Агар киши меҳнатни севса, тер тўкиб ишласа, шубҳасиз, халқ ҳурматини қозонади. Мамажон Ҳамроев шу йўлдан бориб қадр топди. Олтинкўлдаги Навоий номли, «Коммуна» жамоа хўжаликларида раис бўлиб ишлади. Ҳар икки хўжаликни оёққа турғазгандан сўнг Калинин номли жамоа хўжалигига раисликка ўтди. Шунгаям тўққиз йил бўлди. Бу давр ичида хўжалик иқтисодий жиҳатдан кўтарилди.

— Унинг мақтовга лойиқ ишлари кўп, — деди халқ депутатлари Олтинкўл район Кенгашининг раиси Назиржон Саидов. — У ҳамиша хўжаликни тартибли юритиш, чиқимларни камайтириш, даромадни кўпайтириш, қишлоқни обод қилишга интилди. Жамоа фаолларининг, деҳқонларининг илғорлик сари интилиши, виждонан ишлаши туфайли хўжаликда пахта ҳосилдорлиги ва соф фойда йил сайин ортиб боряпти.

— Инсоннинг емиши тупроқдан бинога келади, — деди Ҳамроев биз билан суҳбатда. — Шунинг учун уни эъзозлаб она тупроқ, она замин деймиз.

Ер қадрини, тупроқ баҳосини деҳқондан яхшироқ биладиган одам йўқ. Чунки унинг завқ-шавқи, бутун ҳаёти шу замин билан боғлиқ. Ернинг дардини фақат деҳқон чуқур англайди. Унинг тили, дили ёлғиз деҳқонга аён. Биз ҳам бутун ризқ-рўзимизни шу она тупроқдан ундириб яшаяпмиз. Ерни қадрлашга, эъзозлашга ҳаракат қиляпмиз.

Илгари ерлар саёз ҳайдалар эди. Тажриба бу усул эскирганлигини кўрсатди. Аввалги йилнинг кеч кузида хўжаликда пахта майдонлари икки ярусли омоч билан қирқ сантиметр чуқурликда қўйилди. Шудгор олдидан ерга йил бўйи ишлатиладиган фосфор ва калийнинг тенг ярми солинди. Кейин чигит экиладиган барча майдон кафтдек текисланиб, эгат олинди. Баҳорда эгатларга қондириб яхоб суви берилди. Ер етилгач, тайёр эгатнинг пуштасига чигит экилди.

Бу усулнинг афзаллигини деҳқонлар яхши биладилар. Тупроқнинг нам сақлаш хусусияти ортди. Чигит тез, соғлом униб чиқди, ниҳоллар эркин ўсди. Бақувват бўлди. Иссиққа ҳам, совуққа ҳам бардош берди. Кетмон чопиғи, қатор ораларига ишлов бериш осонлашди, меҳнат сарфи анча камайди. Хўжаликда бу усул қўлланилганига уч йилдан ошди. Фақат шунинг ҳисобига пахта ҳосилдорлиги 4—5 фоиз кўпайди.

ЕР ЭГАСИГА ИШОНЧ

Ерни соғломлаштириш соҳасида қилинган ишлар ҳам ибратли. Пахта майдонларининг тенг ярми захкаш қоратупроқ. Шунинг учун кеч кузда эски зовурлар тозалаб турилди, янги зовурлар қазилди. Хўжаликнинг биринчи ва иккинчи бригадаларида ёпиқ дренаж қилинган. Уч чақирим бетон нов ўрнатилган. Асосий суғориш тармоғи — Хўтон ариғига бетондан «тўн» кийдирилгани ҳам яхши бўлди.

Ернинг эҳтиёжига қараб, билиб ўғитлаш пахта ҳосилдорлигини оширишда муҳим омил. Илгари ўғит кўз билан чамалаб солинарди.

Баъзи деҳқонлар ерга қанча кўп ўғит берсанг, шунча юқори ҳосил оласан, деб ҳисоблашарди. Ҳуда-беҳудага катта сарф-харажат қилинарди. Ҳозир ундай эмас. Ўғитлашда картограммага таянилади. Агрономларгина эмас, бригадирлар ҳам, оддий деҳқонлар ҳам қайси дала қандай ўғитга муҳтожлигини беш қўлдай билишади. Минерал ўғитлар билан бирга маҳаллий ўғитлардан ҳам фойдаланиляпти.

— Раисимиз деҳқонлар ишига камдан-кам аралашади, — деди бош иқтисодчи Турсунхўжа Хожиев. — Агроном ёки мутахассислар маслаҳат сўраб келгудай бўлса: «Ўзинг қандай фикрдасан?» деб сўрайди, агар унинг фикри тўғри бўлса қувватлайди. Маъқул тушмаса, ўз фикрини айтади. Шу йўл билан мутахассиснинг обрўйини кўтаради.

Хўжаликда ҳисоб-китоб ишлари тартибга солинди. Таннарх, рентабеллик, фойда оддий деҳқонлар учун ҳам тушунарли бўлиб қолди. Улар ҳосил олишнигина эмас, балки бу ҳосилни етиштиришга қанча маблағ ва меҳнат сарфланишини ҳам биладилар.

Ақл-идрок билан амалга оширилган ишлар пахтачилик, пиллачилик, чорвачилик, боғдорчиликни ривожлантириб, турмуш, маданиятини юксалтириш имконини бермоқда. 1991 йилда хўжалик пахта тайёрлаш режасини 117 фоиз уддалади.

Давлатга режалаштирилганидан 517 тонна кўп «оқ олтин» армуғон этди. 1600 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 33,7 центнердан ҳосил олинди. Бу — 1990 йилдагидан бир центнер кўп. Хўжалик ҳосилдорликда районда биринчи ўринда.

Деҳқончилик маданиятининг кўтарилиши пахтани эрта етилтириш ва барвақт йиғиштириб олиш имконини беряпти. Бу, шубҳасиз, сифатга ижобий таъсир кўрсатди. Тайёрланган пахтанинг 91 фоизи юқори навларга қабул қилинди. Даромад ҳам кўпайди. Пахтачиликнинг ўзидан тўққиз миллион 274 минг сўм даромад олинди. Бу — режалаштирилганидан тўрт миллион 348 минг сўм кўп. Пахта харид нархининг ортишидан олинган қўшимча даромад уч миллион 93 минг сўмни ташкил этди.

Ҳосилдорликнинг ортишига деҳқонларнинг кўп йиллик орзуси амалга ошгани сабаб бўлди. Президент Фармонига биноан режадаги пахтанинг беш фоизи ва белгиланган ҳажмдан ортиқ пахта ҳамда пиллани эркин сотиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Хўжалик иқтисодчилари ҳисоб-китоб қилиб чиқдилар. Режадаги пахтанинг беш фоизи 153 тоннани ташкил этади. Ундан ўртача 396 минг сўм даромад келади. Режадан ташқари тайёрланган 517 тонна пахтани сотиш учун харидор қидириляпти.

Бир тонна пахтанинг таннархи 2117 сўмга тушди. Пахтачиликка сарфланган ҳар бир сўм хўжаликка бир сўм йигирма тийиндан фойда келтирди. Чорвачиликдан олинган даромад — бир миллион; пилладан 965 минг, иссиқхонадан — 450 минг, боғдорчиликдан — 400 минг сўмдан ортиб кетди. Жами соф фойда икки миллион сўмга етди.

— Бу ютуқларни қўлга киритишда илғор бригадалар, механизаторлар, оддий деҳқонлар, сувчиларнинг хизмати катта бўлди, — деди бош бухгалтер Исмоилжон Ҳусанов. — Хўжалигимизда 18 та пахтачилик бригадаси бор. Шундан еттитаси хўжалик кўрсаткичидан ошириб хирмон кўтарди. Маъмуржон Давутматов, Қўрчибой Содиқов, Мўйдинжон Каримов, Фозилжон Тожибоев бошлиқ бригадаларда ҳар гектар ердан олинган ҳосил 36—38 центнердан ортди. 1131 тонна пахта бункерлардан тўкилди. Ғофуржон Иброҳимов, Абдуқодир Ҳошимов, Мўминжон Баҳромов, Қобилжон Қурбонов ва бошқа механизаторлар мавсумда 150—160 тоннадан пахта тердилар.

— Пахтанинг таннархи, сарф-харажати ортиб кетди, — деди раис Ҳамроев. — Сабаб ёнилғи-мойлаш материаллари, тракторлар, эҳтиёт қисмлар, уруғлик чигит, минерал ўғит ва бошқа нарсаларнинг нархи кескин ошириб қўйилди-да.

Аввал хўжалик раҳбарлари «Фақат йиллик пахта тайёрлаш режасини уддаласак бас», деб ўйлашарди. Энди эса кўпроқ одамларни ўйлайдилар. Уларнинг турмуш шароитини яхшиласак, дейдилар. Президентимизга минг раҳмат. Меҳнатимизни қадрлади. Пахта харид нархини оширди. Режадаги пахтанинг беш фоизи режадан ортиқча тайёрланган пахтанинг ҳаммаси деҳқонга инъом қилинди. — Лекин бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан янги-янги муаммолар туғиляпти. Жаҳон бозорида бир килограмм пахта толаси 15 доллар туради. (Бир килограмм тола уч килограмм пахтадан олинади). Бир доллар бизнинг пулимизда 75 сўмга тенг. Демак, долларни сўмга айлантирсак, бир килограмм тола ўрта ҳисобда 1000 сўмга сотилади. Биз эса уч килограмм пахтани давлатга етти сўмга пуллаймиз. Шу масала ҳам ижобий ҳал қилинса, мақсадга мувофиқ бўларди!

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Ўлкамиз маънавий етук, билимдон, чаққон ёшларга суянади. Улар билан беҳад фахрланади. Ҳа, улар кўп, сон-саноқсиз. Лекин шуни ҳам айтмоқ керакки, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, ёшлар орасида меҳнатсиз роҳатга ўчлари ҳам йўқ эмас. Бундайлар яхши кийинишни, мазали овқатланишни ҳоҳлайдилар. Ўйин-кулгидан эса сира-сира чарчамайдилар. Улар ўқишни ҳам ёлчитиб ўқимайдилар. Меҳнат қилишни умуман ҳушламайдилар, десам муболаға бўлмас. Шундай экан, уларни жамиятимиз «зараркунандалари» дейиш жоиздир.

Ачинарли жойи шундаки, негадир биз меҳнатдан узилиб қолдик. Меҳнатсеварлик эса халқимизнинг азалий, энг яхши одатларидандир. Ҳозир ҳам қишлоқларда, маҳалла ва овуллардаги аксарият оилаларда бу қадимий одатларимиз сақланиб, ёшларимиз ҳалол меҳнат қилишга даъват қилиб келинади. Лекин, шаҳарларда дангаса, ишёқмас болалар тобора кўпайиб бораётгани кишини ташвишлантиради. Шаҳарлардаги кўп қаватли уй-жойларда яшаётган болаларнинг аҳволи яхши эмас. Ёш, вояга етмаган ўспиринлар нима қилишларини билмасдан, хаёлларига келган иш билан шуғулланаётирлар. Ота-онаси ишда бўлгандан кейин уларни ким тергайди, ким тартибга чақиради?! Уларнинг баъзилари ишлаб, ўзининг бир кори холига яратиш учун пул топишни истаса ҳам ўзларига хос иш тополмайдилар. Корхоналарда уларнинг ишлашига имконият йўқ. Ёки бунга қонун йўл қўймайди. Ўн икки-ўн тўрт ёшли вояга етмаган ўспиринларнинг вақти зое кетмаслиги керак. Уларнинг вақтларини банд қилиш, иш билан таъминлаш шу куннинг долзарб муаммосидир. Халқда бекорчиликдан бемаънилик чиқади, деб бежиз айтилмаган.

• *ТАРБИЯВИЙ МАВЗУДА*

АРДОҚДА БЎЛ, БОЛАЖОН

Тошкент шаҳар мактаблари ва ҳунар-техника билим юртлари юқори синф ўқувчилари — талабалари ўртасида олиб борилган сўровдан шу нарса маълум бўлдики, ўспиринлар ишлашни ҳоҳлайдилар. Саводли бўлишни, покиза яшашни истайдилар. Тартиббузар, жиноятчиликка қарши чора кўрилишини таклиф қилмоқдалар.

Ҳуқуқий тарбия билан мактаблар, билим юртлари педагогларигина эмас, маҳалла ва уй-жой идоралари қўмиталари, ташкилотлари, муассасалари раҳбарлари, кенг жамоатчилик шуғуллангандагина ижобий натижаларга эришмоқ мумкин. Ота-оналар ўртасида кенг ҳуқуқий тарғибот ишларини амалга ошириш шу куннинг долзарб масаласидир. Кўрилган жазо тадбирларини ойнаи жаҳон, радио, ойномалар, рўзномалар орқали ҳуқуқий органлар ходимлари иштирокида кенг тарғиб қилмоқ ниҳоятда зарур. Олиб-сотарлар, киссавурлар, савдо соҳасидаги товламачилар, ишёқмас, дангасаларни кенг кўламда жазолаш даркор.

Бола тарбиясида ота-онанинг ибрат кучи катта аҳамиятга эга. Тарбиясиз ота-оналарга нисбатан қонунимизга керакли ўзгартишлар киритиш, бу тоифадагилар билан тегишли ташкилотлар сидқидилдан тарбиявий иш олиб боришлари лозим. Вояга етмаган ўсмирларни ўзларига хос ва мос иш билан таъминлаш масаласига келсак, бу тегишли ташкилотлар томонидан тезлик билан ўзининг ижобий ечимини топиши керак. Бу масалаларни ҳал қилишда биринчи галда ташкилот раҳбарлари, ота-оналар, маҳалла, уй-жой идоралари, ички ишлар бўлимлари қўмиталари фаоллик кўрсатишлари даркор. Ўспиринларни ишга жойлаштириш масаласида ижроқўмларнинг вояга етмаганлар билан ишлаш қўмита — комиссиялари, ҳуқуқий ташкилотлари амалий ёрдам беришлари керак.

Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг Ҳамза, Куйбишев, А. Икромов районлари мактаблари ва ҳунар-техника билим юртларининг педагог жамоаларининг маҳалла қўмиталари ва оталиқ ташкилотлари кенг жамоатчилик ёрдамида ёшлар ўртасидаги амалий ишлари, тадбиркорликлари ибратомуздир. Ҳамза районидаги Юнусов, Нодира, «Гулистон», «Тарновбоши», «Донишманд», Миршаропов, «Ниҳол» маҳаллалари жамоа қўмиталарининг ўқувчи ёшлар ўртасида муаллимлар, тарбиячилар билан ҳамкорликда олиб бораётган тарбиявий-сиёсий, одоб ва ахлоқ борасидаги ишлари ҳам ёшлар тарбиясида соғлом муҳит яратмоқда.

Тарбияда яна бир муҳим омил бор. Бу — болаларга ишонч билан қараш туйғусидир. Уларнинг меҳнатини, ўқишини, хулқ-атворини, бўш вақтини қандай ташкил этаётганини кузатиш билан бир қаторда камчиликларини ўзи тузатишга ишонаётганингни билдириш ва бунга даъват этишдир. Тарбия жараёнида ташвиқот ишлари ҳам қўл келади. «Оилада ҳуқуқий тарбия масалалари», «Оила бюджети», «Ота-она — фарзандининг яқин дўсти», «Ёшлар кино, концерт залларида», Ажрим сабаблари», «Ким бўлсам экан», «Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари», «Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш» мавзуларидаги маъруза ва суҳбатлар, учрашувлар бу борада ёрдам беради.

Ҳуқуқий тарбия масалалари кўп жиҳатдан ҳам она-отага, ҳам ўқитувчиларга боғлиқ.

Демократия, ошкоралик чинакам инқилобий руҳ билан давом этмоқда. Шунинг учун ўқитувчилар, ота-оналар, кенг жамоатчилик кучига таянган ҳолда ўқувчи ёшларни тарбиялашда янги шакл ва усуллардан фойдаланиб, ёшлар қалбидаги уй-фикрларни ҳозирги замон тушунчалари билан ҳамоҳанг боғлаб борсак, айни муддао бўларди.

Омон МАМАСОЛИЕВ,
Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси тарбиявий ишлар назоратчиси.

ХУШХАБАРЛАР

● ГУЛИСТОН. Шаҳардаги «Дўстлик хиёбони Бобур номидаги боғ деб юритиладиган бўлди. Хиёбонга Комсомол районидаги «Ленинград» совхози ҳудудидан уч гектарлик ер ҳам қўшиб берилади. Бу ерда уч минг тупдан кўпроқ мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтказиш режалаштирилган.

А. НОРҚУЛОВ.

● ОЛТИАРИҚ Райондаги «Зилола» ашула ва рақс ансамбли жамоасининг маданий хизматидан кўпчилик мамнун. Ҳозир районда жами 13 та ана шундай бадиий ҳаваскорлик жамоаси фаолият кўрсатмоқда. 12 та маданият уйи, 47 кутубхона, 45 та чойхона ишлаб турибди.

Б. ТУРДАЛИЕВ.

● БУХОРО. Шаҳардаги 24-ўрта махсус мактаб-интернатда илмгоҳ биринчилиги ўтказилди. Мусобақада маҳорат кўрсатган Рашид Тўхтаев мактаб-интернат чемпиони бўлди.

А. ҲАЙДАРОВ.

● МОСКВА. «Роман — газета»нинг 21 ва 22-сонлари босмадан чиқди. Унинг саҳифаларида таниқли қорақалпоқ ёзувчиси Тўлибберген Қайиббергеновнинг «Қорақалпоқ қиссаси» босилган.

Т. АНДРЕЕВА,
С. КОСТРИКО.

● АНДИЖОН. Комсомолобод районидаги кўзи ожизлар жамияти меҳр-шафқат бобида савобли ишларни амалга оширмоқда. Улар яқинда 17 хонадонда бўлиб, 5 килограммдан гуруч, 1 килограммдан гўшт, чой, шакар тарқатиб, кўпчиликнинг кўнглини олишди.

Г. ТОПИБОЛДИЕВА.

• *СПОРТ* • *СПОРТ* • *СПОРТ*

Мустақиллик одимлари

ОЛИМПИАДА БАЙРОҒИ ОСТИДА

Маълумки, олимпиада ҳар бир спортчининг бирдан-бир орзуси. Умр бўйи катта-кичик мусобақаларда қатнашиб, халқаро майдонларда жавлон уриб, совринли ўринларни эгаллаб, юлқиш олишига қарамай, олимпиада ўйинларида иштирок этиш насиб этмаганини армон қилиб юрганлар камми? Демак, олимпиада ўйинларида иштирок этишнинг ўзи катта эътибор ва фахр тимсолидир. Олимпиада ўйинлари совриндори бўлиш эса спортчи учун, қолаверса, уни номзод қилиб, унга ишониб спортчилар анжуманига йўллаган мамлакат мухлислари учун катта қувончга айланади. Бундай спортчининг номи олимпиада солномаларида йирик ҳарфлар билан қайд этилиши табиий.

Спортчи-ю мухлислар яхши билишадики, олимпиада ўйинларининг очилиши катта байрам, бетакрор воқеаларга бой бўлади. Бундай қувончли дамларда жаҳоннинг турли мамлакатларидан ташриф буюрган давлатларнинг спортчилари ўз байроқлари остида улкан стадион бўйлаб ғурур билан одим ташлаб ўтадилар. Спорт оламида ҳар тўрт йилда бир марта юз берувчи ана шундай қувончли дамларни эслаётганимиз бежиз эмас. Боиси, яқин келажакда олимпиаданинг рамзи ҳисобланган туташ беш ҳалқа расми чизилган оппоқ байроқ остида бошланадиган қизғин ва муросасиз баҳсларда мустақил Ўзбекистон Республикасининг йигит-қизлари маҳорат кўрсатишга, ўзларига билдирилган ишончни оқлашга, мухлисларни қувонтиришга астойдил ҳаракат қиладилар.

Бу йил ана шундай йирик спорт анжуманлари ўтказиладиган, кўп ўтмай Альбервил шаҳрида қишки олимпиада бошланса, ёзда Барселона шаҳри энг кучли спортчиларнинг маконига айланади. Бу сафарги олимпиада мусобақаларида Ўзбекистон спортчилари Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги терма жамоаси таркибида куч синашадилар. Аммо келаси йилидан бошлаб навбатдаги бўлажак олимпиадани кўзлаб мустақил Ўзбекистон Республикасининг терма жамоаси сифатида қатнашишни кўзлай бошлаймиз. Келажакда олимпиадачиларимиз йирик спорт анжумани очилишида Ўзбекистон Республикасининг ҳаворанг-яшил байроғини кўтариб ўтадилар.

Республика мустақиллиги эълон қилингандан бери ҳамма соҳада бўлгани каби жисмоний тарбия ва спорт соҳасида ҳам хайрли ишлар қилинмоқда, саъйи-ҳаракатларга қўл урилмоқда. Чунончи, яқинда ниҳоясига етган Олий Кенгашнинг сессиясида Ўзбекистон Республикасининг жисмоний тарбия ва спорт бўйича Қонун лойиҳаси тасдиқланди. Куни кеча эса Ўзбекистон Республикасининг Миллий олимпиада комитетини таъсис конференцияси бўлиб ўтди. Йиғилишда жисмоний тарбия ва спортга дахлдор кишилар, жамоат ташкилотлари, мутасадди мутахассислар ва моҳир спортчилар тўпланишди. Йиғилганлар Ўзбекистон Республикасининг миллий олимпиада комитетини тузиш унинг низомини тасдиқлаш, янги ташкилотнинг аъзолари, ижрочилари ва ҳайъатини маъқуллаш бўйича қизғин мунозара бўлди, фикрлар айтилди.

Вера ДУЮНОВА — икки марта олимпиада чемпиони, волейбол бўйича болалар ва ўсмирлар спорт мактаби директори.

— Ниҳоят орзиқиб кутилган дамлар ҳам келди. Биз бир пайтлар ана шундай, яъни ўзимизнинг миллий олимпиада комитетимиз бўлади, деган гапларни ширин хаёл деб тушунардик. Замонлар ўзгариб, истиқлол шабадасидан баҳраманд ўлкамиз мустақилликнинг катта ва ёруғ йўли бўйлаб дадил одимламоқда. Ўйлайманки, бундан буён жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини таъминлаш, баркамол спортчиларни тарбиялаш бўйича кенг уфқлар очилади. Зеро, ҳар биримиз бошлаган иш ўзимиз учун наф келтиришини унутмайлик.

Авазхон АЙТНИЕЗОВ — Қорақалпоғистон Республикаси спорт комитети раиси:

— Катта ва савобли ишга қўл урдик. Ишимизнинг муваффақияти ўзимизга боғлик. Бундан буён кўпроқ ва астойдил меҳнат қилишимизга тўғри келади. Энди илгаригидек меҳнатни биз қилиб, ҳузурини бошқалар кўрадиган замон ўтиб кетди. Вақти келиб, қорақалпоқ диёрининг ёшлари орасидан ҳам ғолиблик супасига кўтарилиб, олимпиада чемпиони бўлишга мушарраф бўлганлар чиқса ажабмас. Биз ўзимизда Миллий олимпиада комитетининг бўлимини ташкил этиб, республикада бошланган катта ишларга ҳиссадор бўлишга ҳаракат қиламиз.

Фатхиддин НАСРИДДИНОВ — Ўзбекистон жисмоний тарбия илмгоҳи проректори:

— Бундай қувончли дамда ҳаммангизни муборакбод этиш билан бирга республикадаги жисмоний тарбия ва спортни ташкилий жиҳатдан ислоҳ қилиш керак, деган фикрни айтмоқчиман. Хусусан, болалар боғчаси, мактаблар, ўқув юртлари ва олий илмгоҳларда фарзандларимизни жисмоний тарбиялаш борасида олиб борилаётган ишлар замон талабларидан орқада экани сир эмас. Биз болаларга гўдаклик чоғидан бошлаб фаол ҳаракатнинг, спортнинг хосияти, маънавий ва жисмоний баркамолликнинг уйғун бўлиши ҳақида кўпроқ гапиришимиз, ибрат кўрсатишимиз ва мухтасар дастурлар асосида иш юритишимиз лозим бўлади. Чунки бўлажак олимпиадачилар боғча ма мактабларда тарбия топаётганлар орасида эканини унутмаслик керак.

Обид НАЗИРОВ — Ўзбекистон жисмоний тарбия ва спорт Давлат комитети раиси:

— Ғоят кўпдан бери ўйлаб юрган режамиз рўёбга чиқди. Лекин қараб туриш кетмайди. Биз ҳаммамиз ҳамкор ва ҳамжиҳат бўлишимиз, ички имкониятлардан кўпроқ фойдаланишимиз, иқтидорли ёшларни излашда ва тарбиялашда камарбасталик қилишимиз зарур. Чунки олдимизда катта ишлар турибди. Биз мустақил Ўзбекистон Республикасининг спорт вакиллари сифатида халқаро майдонларда обрў-эътиборимизни шарафлашимизга тўғри келади. Спортнинг олимпиада турлари бўйича федерациялар халқаро федерациялар билан алоқа боғлашлари даркор. Биз энди халқаро олимпиада комитетига аъзо бўлиб, олимпиада, Осиё ва жаҳон биринчиликларида қатнашиш имкониятига эга бўламиз. Ҳозирданоқ имкониятларимизни чамалаб, футбол бўйича жаҳон биринчилигида қатнашишга лойиқ терма жамоамизни таркиб топтириш йўллари ҳақида изланмоқдамиз. Бир сўз билан айтганда, мустақил Ўзбекистон Республикасининг миллий олимпиада комитети таъсис этилиши ҳаммамиз учун фахрли ва айни пайтда масъулиятлидир.

* * *

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Миллий олимпиада комитетининг аъзолари, ижроия қўмитаси вакиллари ва ҳайъати аъзолари сайланди. Обид Назиров Миллий олимпиада комитетининг президенти қиличбозлик бўйича жаҳон чемпиони Собир Рўзиев вице-президент этиб сайланди.

Ҳ. НОСИРОВ.

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ. «Лочинча» («Орлёнок») клуби ҳамиша гавжум бўлади. У ерда 300 дан ортиқ ўсмир ўзлари ёқтирган машғулотлар билан шуғулланади. Жумладан, спортнинг қизиқарли турлари, балиқ боқиб, қушларни парвариш қилиш болаларга маъқул келади. Бу ишларни эр-хотин Шешинлар бошқаришмоқда.

Суратларда: тош кўтариш бўйича машғулот. Пастдаги суратда эса Ваня ва Аля Айрихлар қушчаларни парвариш қилишмоқда.

Суратчи: А. КОВТУН (ЎзТАГ).

Фахрли ўрин

● РОСТОВ-ДОН шаҳрида курашнинг грек-рим тури бўйича Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги очиқ чемпионати ўтказилди. Мухлисларда катта қизиқиш уйғотган беллашувларда ўзбекистонлик полвонлар ҳам иштирок этишди. Чунончи, 48 килограмм вазнли полвонлар қатори баҳслашган тошкентлик Ғ. Абдуллаев саралаш баҳсларини муваффақиятли давом эттирди. Лекин ҳал қилувчи курашда ульяновсклик З. Гулиевга имкониятни бой бериб, иккинчи ўринни олди.

Мукофотига машина

● ОЛМОНИЯНИНГ Бадден-Бадден шаҳрида шахмат бўйича қизиқарли баҳс уюштирилди. Жаҳон чемпиони Гарри Каспаров Олмония олимпиада жамоаси шахматчилари билан дона суришди. Ўйин 3:1 ҳисобида чемпионнинг фойдасига ҳал бўлди. Г. Каспаров мукофот учун ажратилган «БМВ» енгил машинасини қўлга киритди.

Футбол хумори

● АРГЕНТИНАЛИК машҳур футболчи Диего Марадона яна чипор тўп тепишни орзу қилаётганини билдирди. Зеро, унинг эски битим бўйича Италиянинг «Наполи» жамоасига қайтиш ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас, деган фикрлар бор. Аммо машҳур футболчини Аргентинанинг «Бока Хуниорс» жамоаси бажонидил қабул қилишга тайёр эканлигини билдирди.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

Ўзбекистон жумҳурият маданият вазирлиги
Ўзбекистон жумҳурият театр арбоблари уюшмаси

«НАВРЎЗ—92 АРАФАСИДА» III-ЖУМҲУРИЯТ ТЕАТРЛАРИ АНЖУМАНИ

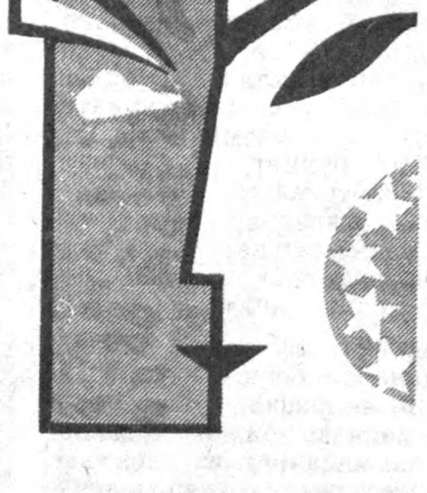

АНЖУМАН ТОШКЕНТ ШАҲРИДА АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИ БИНОСИДА ЎТКАЗИЛАДИ

24 ЯНВАРЬ СОАТ 15.00 ДА
А. ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИ
«ИСКАНДАР»
НАВОИЙ асари асосида.
Ш. РИЗАЕВ инсценировкаси.

25 ЯНВАРЬ СОАТ 14.00 ДА
ОГАҲИЙ НОМИДАГИ ХОРАЗМ ВИЛОЯТ МУСИҚАЛИ ДРАМА ВА КОМЕДИЯ ТЕАТРИ
«ЖОББИ ЖУЖАНИНГ ҲИЙЛАСИ»
К. АВАЗОВ,
И. НИЯЗМАТОВ асари.

26 ЯНВАРЬ СОАТ 15.00 ДА
Ю. ШАКАРЖОНОВ НОМИДАГИ ФАРҒОНА ВИЛОЯТ МУСИҚАЛИ ДРАМА ВА КОМЕДИЯ ТЕАТРИ
«ТОШКЕНТГА САЁҲАТ»
Ҳамза асари асосида.
Б. ОМОНОВ қайта ишлаган.

27 ЯНВАРЬ СОАТ 15.00 ДА
С. ХУЖАНИЁЗОВ НОМИДАГИ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ДАВЛАТ ЁШ ТОМОШАБИНЛАР ТЕАТРИ
«АКЕ ТАҚДИРИ»
Б. ЖАКИЕВ асари.

28 ЯНВАРЬ СОАТ 16.00 ДА
ҲУРМАТ БЕЛГИСИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ РУС ЁШ ТОМОШАБИНЛАР ТЕАТРИ
«ЗЎРАКИ ТАБИБ»
МОЛЬЕР асари.
(Ўзбек тилида)
М. УЙҒУР НОМИДАГИ СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТ МУСИҚАЛИ ДРАМА ТЕАТРИ
«ОСМОНСИЗ УЙ»
Ш. ПАРДАЕВ асари.

30 ЯНВАРЬ СОАТ 11.00 ДА
АНЖУМАННИНГ ТАНТАНАЛИ ЁПИЛИШИ

Чипталар ҳар куни соат 11 дан Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек Давлат драма театри кассасида сотилади.

«АЗИЯ ТРЕЙДИНГ ИНТЕРНЕШНЛ КОРПОРЕЙШН» ЎЗБЕК-АМЕРИКА ҚЎШМА КОРХОНАСИ, ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ (Тошкент, Ўзбекистон Республикаси), МЕНЕДЖЕРЛАР АССОЦИАЦИЯСИ, БИРМИНГЕМ УНИВЕРСИТЕТИ (Бирмингем, Буюк Британия)

1992 ЙИЛ 28—30 ЯНВАРДА

КИНО УЙИДА

«ХАЛҚАРО ДИПЛОМАТИЯ ВА МЕНЕЖМЕНТ УНИВЕРСИТЕТИ» ЎЗБЕК-БРИТАНИЯ ҚЎШМА КОРХОНАСИНИНГ

ТАҚДИМОТ МАРОСИМИ ЎТКАЗИЛИШИНИ

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

ТАҚДИМОТ МАРОСИМИДАН СЎНГ АҚШ, БУЮК БРИТАНИЯ, ШВЕЙЦАРИЯ, ТУРКИЯ, ЎЗБЕКИСТОН ВА БОШҚА МАМЛАКАТЛАР ОЛИМЛАРИ ВА БИЗНЕСМЕНЛАРИНИНГ СЕМИНАР ВА УЧРАШУВЛАРИ БЎЛИБ ЎТАДИ.

Манфаатдор ташкилотлар ва оммавий ахборот воситалари 55-48-61, 46-70-43, 65-72-65 телефонлари орқали мурожаат этишлари мумкин.

●

Қурилиш материаллари билан таъминловчи корхонанинг қайта ташкил этилганлиги муносабати билан

ТАЪМИНОТЧИ-ЗАВОДЛАР ВА ИСТЕЪМОЛЧИЛАРНИНГ ЎЗАРО АМАЛЛАР ВА ДАЪВОЛАР БЎЙИЧА

РЕСПУБЛИКА «УЗСТРОЙМАТЕРИАЛОПТТОРГ» ТИЖОРАТ УЛГУРЖИ-ВОСИТАЧИЛИК БИРЛАШМАСИГА

МУРОЖААТ ҚИЛИШЛАРИНИ СЎРАЙМИЗ

Манзилимиз: 700038, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7-уй.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Тошкент шифокорлар малакасини ошириш илмгоҳи ректорати, касаба уюшмаси ташкилоти ва жарроҳлик кафедраси жамоаси, 1-жарроҳлик кафедрасининг доценти, тиббиёт фанлари номзоди С. М. Раззоқовга отаси

Маҳмуд РАЗЗОҚОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Давлат телерадиоэшиттириш компанияси жамоаси ижодий ходимлар Шоира ва Баҳодир Ботировларга отаси

Шаҳобиддин БОТИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари) Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТЎХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХЎЖАЕВ (масъул котиб,) М. ШЕРБЎТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-34-69, 33-38-95, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-36, 32-55-16; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; аҳлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗМУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«Ўзбекистон овози» («Голос Узбекистана») — общественно-политическая газета Народно демократической партии Узбекистана.

● Йилига 256 марта чиқади.
● 367.500 нусхада чоп этилмоқда.

Буюртма № 11.

№ 17.

Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 22.00.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000 Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.